

GLASLO

GLASILO DELAVCEV GOZDNEGA GOSPODARSTVA B L E D

DECEMBER 1989

Številka 1

Leto XXV

191102508

G

Srečno
1990

Kako se organizirati po Zakonu o podjetjih

Decembra 1988 je zvezni zbor zvezne skupščine sprejel Zakon o podjetjih, junija 1989 pa je bila sprejeta novela zakona. Zakon prinaša vrsto novosti na področju organiziranosti, samoupravljanja in poslovedenja.

Zakon o podjetjih določa, da se delovna organizacija, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ustanovi in posluje kot podjetje. Podjetje je pravna oseba, ki je nosilec pravic in obveznosti v pravnem prometu glede vseh sredstev, s katerimi razpolaga in jih uporablja, opravlja gospodarsko dejavnost zaradi pridobivanja dohodka oziroma dobička s prodajo proizvodov in storitev na trgu in je odgovorna za svoje poslovanje. Glede na lastnino sredstev zakon predpisuje naslednje oblike podjetij:

a) družbeno podjetje, javno podjetje ter delniška družba in družba z omejeno odgovornostjo, ki poslujejo s sredstvi v družbeni lastnini,

b) zadružno podjetje — posluje s sredstvi v zadružni lastnini,

c) mešano podjetje — posluje s sredstvi v družbeni lastnini, zadružni lastnini in sredstvi, ki so lastnina domačih fizičnih in civilnih pravnih oseb ter tujih oseb in

d) zasebno podjetje — posluje s sredstvi, ki so lastnina domačih fizičnih in civilnih pravnih oseb ter tujih oseb.

Zakon v 192. členu določa, da morajo organizacije združenega dela prilagoditi organiziranost in uskladi- tev samoupravnih splošnih aktov do 31. decembra 1989. leta. Ta rok pa ni predviden za vse subjekte. Zakon predvideva izjemo za zadružne organizacije in organizacije kooperantov, katerih način organiziranja ureja poseben zakon. Na podlagi tega določila gozdno-gospodarske organizacije lahko spremenijo svojo organiziranost šele po sprejetju novega zakona o gozdovih.

Strokovni delavci v republiških institucijah zavze- to pripravljajo nova določila zakona o gozdovih in z njim obliko organiziranosti gozdarstva. V Topolšici je bilo 18. novembra strokovno posvetovanje na temo »Gozdovi, gozdarstvo in lesarstvo v spremenjenih po- gojih gospodarjenja«. Za to posvetovanje je bila pri- pravljena posebna študija, v kateri so razložene mo- žne oblike organiziranosti. Na posvetovanju je prevla- dovalo mnenje, da je za gozdarstvo najprimernejša oblika organiziranja **javno podjetje**.

Javno podjetje bi zagotavljalo uresničevanje vseh načel pri gospodarjenju z gozdovi. Z družbeno prizna- nimi standardi, z javno kontrolo bi doseglo racionalno notranjo organiziranost. Tržnost, ki bi ji bil prepuščen del dejavnosti takega podjetja, bi spodbujala racional- no delo. Družbeni verificirani standardi in organizira- nost bi omogočali čiste račune za opravljanje javnih pooblastil v zasebnih gozdovih. Javno podjetje bi lah- ko zagotovilo izvedbo potrebnih del v dejavnostih po- sebne družbenega pomena.

V družbenih gozdovih bi javno podjetje opravljal- o vse dejavnosti, v zasebnih gozdovih bi bilo pooblašče- no za gozdnogospodarsko načrtovanje, za odkazilo in za opravljanje strokovno svetovalno-nadzorske službe.

Poseben družbeni interes bi se v javnem podjetju uveljavil:

- s posebnim nadzornim organom,
- z družbeno verificiranimi standardi in norma- tivi v dejavnostih posebnega družbenega pomena,
- z družbeno verificiranimi gozdnogospodarski- mi načrti na ravni območja in gospodarske enote,
- s pristojnostmi IS Skupščine SR Slovenije in republiških inšpekcijskih organov.

Kritično presojo glede predlagane oblike organizi- ranja je na podlagi doslej obdelanih relacij še težko iz- delati. Saj nam je le v grobem predstavljena makroor-

ganizacija. Ko bo ta dodelana in bomo iz nje načrtovali mezoorganizacijo, bomo šele lahko analizirali dobre in slabe strani predlaganega modela.

Nekoliko poenostavljeno rečeno, dobra bo tista oblika organiziranosti, ki nas bo motivirala za čim boljše delo. V podjetništvu je najpomembnejši motiva- cijski faktor dobiček. To pomeni, da moramo organiza- cijo oblikovati tako, da bomo motivirani za doseganje dobička. Pri tem vidim prednost v organizaciji družbe- nega podjetja. Seveda pa ne smemo prezreti dejstva, da sodi gozdarstvo med dejavnosti, kjer dobiček ni in ne more biti edini interes. Delo dejavnosti gozdarstva je opredeljen kot dejavnost posebnega družbenega po- mena. Z gozdovi moramo gospodariti tako, da se zago- tavlja njihova ohranitev in razvoj. Gojenje in varstvo gozdov, odkazilo drevja za posek, gozdnogospodarsko načrtovanje, gradnja gozdnih prometnic in njihovo vzdrževanje ter druge za gozd pomembne funkcije bo- mo verjetno morali tudi v bodoče izvajati gozdarji in to v vseh gozdovih, ne glede na sektor lastništva. V novih pogojih gospodarjenja bomo za izvajanje dejavnosti posebnega družbenega pomena nujno potrebovali družbeno verificirane standarde. Ti standardi morajo biti vnaprej znani, da nas motivirajo k produktivnejše- mu delu. Tudi zasebni lastnik gozda bo moral biti se- znanjen, katera dela v gozdu mora opravljati gozdar- ska organizacija in koliko bo moral za to delo plačati.

Če bodo te relacije tako urejene, potem tudi orga- nizacija družbenega podjetja ne bi smela biti sporna. Bojazen, da dela v dejavnostih posebnega družbenega pomena ne bi bile opravljene, v pogojih organizirane inšpekcijske službe, odpade.

Verjetno je z javnim podjetjem varovanje gozdov kot naravnega bogastva boljše zagotovljena, vendar pa bo v javnih podjetjih problem: zagotovitve motivacij- skih dejavnikov za boljše poslovne rezultate, nevar- nost zbirokratiziranja ter mimo tržnih zakonitosti po- večevanje gozdarske nadgradnje.

Iz doslej znanega lahko sklepamo, da trenutno še ni možno zagotovo napovedati organizacijske oblike gozdarstva. Vendar ne glede na to, ali bodo javna pod- jetja, ali družbena podjetja, ali mešana podjetja, lahko pričakujemo, da se bo v naši organiziranosti marsikaj spremenilo. Gozdno gospodarstvo Bled ne bo več raz- deljeno na temeljne organizacije združenega dela. V Gozdnem gospodarstvu Bled bi po predlogu, ki sem ga izdelal julija letos, kot notranje organizacijske oblike organizirali štiri gozdne obrate: Bohinj, Pokljuka, Je- senice in Radvljica, obrat za gradnje, transport in vzdrževanje ter strokovne službe. Ti deli podjetja ne bi imeli lastnosti pravne osebe. Obrate bi morali moti- virati za čim boljše poslovne uspehe, zato bi morali dolo- čiti metodo ugotavljanja uspešnosti poslovanja obra- tov.

Glede na sedanjo notranjo organiziranost bi se bi- stveno spremenila organizacijska oblika v temeljni or- ganizaciji gozdno avtoprevoznništvo in delavnice in v temeljni organizaciji gozdno gradbeništvo, ki sta v predlaganem modelu združeni v en obrat. Razlog za združitev izhaja iz naslednjih ugotovitev:

- zmanjševanje obsega proizvodnje in spremem- ba tehnologije,
- izrazita delovna povezanost med obema te- meljnima organizacijama (vzdrževanje gradbene me- hanizacije, opravljanje kamionskih prevozov),
- velike možnosti fleksibilnejšega zaposlovanja in razporejanja delavcev s ciljem boljšega izkoriščanja delovnega časa in strojnih zmogljivosti,
- možnosti zmanjšanja števila režijskih delav- cev,
- možnosti boljšega koriščenja poslovnih objek- tov, strojev in naprav.

Nova zakonodaja nam omogoča tudi mnogo racionalnejši način samoupravljanja. Samoupravni splošni akti se bodo skrčili le na najnujnejše. V aktih ne bo več ponavljanja zakonskih določil, način sprejemanja bo enostavnejši in cenejši. Z referendumom bomo sprejemali le še statut podjetja, ostale samoupravne splošne akte bo sprejemal delavski svet podjetja. Delavskih svetov na obratih ne bo več. Glavni organ upravljanja bo svet podjetja, ki bo imenoval za posamezna področja izvršilne organe.

Direktor podjetja ima po novi zakonodaji nedvoumno povečane pristojnosti. Direktor organizira delovni proces, vodi poslovanje in samostojno odloča. Pomembna novost je pooblastilo direktorja, da odloča o razporejanju delavcev k določenim delom in nalogam. Po zakonu o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja poslovodni organ odloča o disciplinski odgovornosti delavca za storjeno kršitev delovne obveznosti in izreče ukrepe: javni opomin in denarno kazen. Ta pooblastila direktor lahko prenese delno ali v celoti na določenega delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi bo lahko imenoval delavski svet le na podlagi predloga direktorja. To pomeni, da bo direktor odgovoren tudi za imenovanje teh delavcev in seveda tudi za njihovo strokovno delo. Obenem pa ima direktor tudi pravico predlagati razrešitev teh delavcev. Ena najpomembnejših funkcij direktorja je, da je dolžan predlagati organizacijo družbenega podjetja, pa tudi spremembe take organizacije.

Za zaključek bi rad še enkrat poudaril, da nas čakajo velike spremembe. V razpravah in s svojim delom moramo dokazovati, da nismo za vsako ceno vezani na tradicijo. Zavzemati se moramo za spremembe, ki bodo nam in gozdu v korist.

Zdravko Silič

Tolminci v Radovni in na Mežakli

Precejšen zaostanek pri realizaciji etata v enoti Mežakla-Radovna (približno ena tretjina letnega etata oziroma dobrih 4000 m³ je na žičnem spravilu) in snegolom iz leta 87 sta nas prisilila, da smo letos angažirali delavce gozdnega gospodarstva Tolmin.

Od začetka maja pa tja do začetka novembra, ko je 70 cm na novo zapadlega snega na Vošnem vrhu (Radovna, odd. 116) onemogočilo nadaljnje delo, so pele žage in drdrali vitli v najtežjih predelih gospodarskih gozdov Stresene doline in Konavčevega žleba v Radovni ter Zadnje doline pod samim Jerebikovcem na Mežakli. Več kot dvajset sekačev in štiri žičničarske ekipe so se izmenjale v teh šestih mesecih. Navzgor se je spravljal z Urusom 600 in TVS 1500, navzdol pa s Hintereggerjem. V tem žičničarskem eldoradu, 49 linij s povprečno dolžino 254 m, je bilo posekano 7117 in spravljeno 6630 m³ lesa, dve tretjini iglavcev in ena tretjina listavcev.

Celotna akcija je predstavljala tudi posebno preizkušnjo za pripravo in vodenje dela. Še zlasti je bila zahtevna na trasi sproti grajene ceste v odd. 116 na vrhu Stresene doline (preko 1600 m nad morjem). Zagotoviti je bilo treba nemoteno napredovanje gradbene skupine in, v primerni varnostni razdalji, sečno spravičnih skupin. Omeniti velja tudi izjemno težke pogoje pri prevozu lesa (povprečni naklon ceste 13 do 15 %, pretežno brez zgornjega ustroja). Na dvokilometrski trasi so ponavadi delali bager, lafeta, gradbeni kamion, URUS, TVS, dva Timberjacka, IMT, enoosni polprikolica in solo kamion, trije kombiji in ena „katrca“.

Ob tej priliki velja poudariti, da smo z gradnjo omenjene ceste rešili enega večjih problemov zaprtosti gozdov v revirju Radovna. Ostal je še preboj dobrih 200 od skupaj 2200 m dolge ceste. Razen manjšega spodrsllaja je cesta solidno grajena in krajinsko sprejemljiva. Zaradi večjih nagibov (max 16 %) pa bo nekoliko dražje vzdrževanje.

Tako nekako je potekala skupna akcija delavcev SGG Tolmin in GG Bled na področju Radovne in Mežakle v letošnjem letu. Naj na koncu poudarim nekatere najpomembnejše ugotovitve:

— sodelovanje je bilo na vseh nivojih na zavidljivi ravni,

— kvaliteta izdelave pri poseku je bila v celoti nekoliko slabša,

— pravilne skupine, ki zaradi organiziranosti, tehnične opremljenosti, kadrovske sestave, usposobljenosti zaslužijo najvišjo oceno in so glede žičnega spravila nasploh širšega pomena. Samo dve dejstvi naj poudarim:

1. v vseh šestih mesecih so vse strojne garniture skupaj (3) zaradi okvar stale 10,5 delovnih dni oziroma 2,5 % od vsega delovnega časa na stroji!

2. 866 m³ nekoncentriranega snegoloma, sr. kubno drevo 0,88, 3 linije s povprečno dolžino 367 m, je bilo spravljeno navzdol v enem mesecu bruto!

— na pozitivnih izkušnjah se moramo učiti in jih prenesti v lastno okolje.

Marija Ogrin

Miro Kapus

Komentar na članek »Snegolom na Pokljuki«

Članek v decembrski številki Presekov mi ni dal miru. Moram se oglasiti in pojasniti nekatera navajanja v njem. Vse do zadnjega odstavka avtor članka objektivno opisuje stanje in dela, ki so se opravljala v lanskem letu. V zadnjem stavku so pa stvari precej drugačne, kot so pa opisane.

Prvo kar moti je to, da ni imenovana temeljna organizacija, ki ni za seboj dokončala začetega dela. Če kdo še ne ve — to je temeljna organizacija Bohinj. Na dokončanje dela se res nismo vrnili. Vzrok je v tem, da je bil tudi na Jelovici snegolom. Izdelava le-tega se je zavlekla vse do letošnjega februarja.

Presenetil me je zadnji stavek in ga citiram: »Bili smo razočarani, ko smo morali sami opraviti že plačano delo.« Da to ni res, bom dokazal z naslednjim podatkom, ki ga lahko vsak preveri iz obračunov na Pokljuki. Za celoten posek, ki so ga izvršili delavci — sekači iz Bohinja, je bilo obračunanih 132 norma ur manj, kot pa je bilo planiranih. Poleg tega sta dva tečajnika iz Bohinja ostala teden dni na podaljšanem bivanju na Pokljuki. Ni

sta se učila tehnike podiranja, temveč sta izdelovala vrhove in podrtja cela drevesa, ki so bila pozimi v snegu. Nadaljnji komentar je nepotreben. Bohinjske sekače pa obveščam, da so dobili plačano samo opravljeno delo.

Pojasniti sem hotel samo

stvari, ki so bile v članku nepravilno napisane.

Iskreno mislim, da je bilo sodelovanje s sodelavci iz Pokljuke dobro in uspešno. Ob morebitni potrebi si bomo morali še pomagati, zato je prav, da so informacije resnične.

Janez Arh

Disciplinski postopki v letu 1989

V času od 1. januarja do 30. novembra 1989 se je skupna disciplinska komisija GG Bled sestala dvakrat in zaradi kršitev delovnih obveznosti obravnavala:

1. BRENCI Iva (TOK zasebni sektor), ker je užival alkohol med delom in ni izpolnjeval svojih delovnih obveznosti; izrekla mu je disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja, izvršitev ukrepa pa pogojno odložila za tri mesece;

2. PREVC Nika (TOK zasebni sektor), ker je užival alkohol med delom, ni izpolnjeval delovnih obveznosti ter je en dan neopravičeno izostal z dela; izrekla mu je disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja, izvršitev ukrepa pa pogojno odložila za tri mesece;

3. VERTELJ Branka (TOK zasebni sektor), ker je povzročil pretep v temeljni organizaciji mu je izrekla denarno kazen v višini 300.000 din;

4. KOROŠEC Anico (TOZD gozdarstvo Bohinj) zaradi neopravičenega izostajanja z dela ji je izrekla disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Pri reševanju vprašanja delovnega časa se srečujemo s problemom, kako urediti dnevni delovni čas, kako razporediti tedenski delovni čas ter kako določiti možnosti prerazporejanja delovnega časa.

V letu 1989 smo v okviru Gozdnega gospodarstva Bled imeli po temeljnih organizacijah zelo različno urejen delovni čas. V nekaterih temeljnih organizacijah pričenejajo z delom ob 6. uri, druge ob 7. uri, v delovni skupnosti skupnih služb imamo premakljiv delovnik s pričetkom med 6.30 in 7.30. V okviru delovnega tedna smo v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti, razen temeljne organizacije Pokljuka, namesto delovnih sobot delali podaljšani delavnik ob torkih.

Iz navedenega vidimo, da imamo na področju delovnega časa pravo raznolikost. Koliko to negativno vpliva na naše poslovne rezultate, ne morem empirično dokazati, ker niso bile za to izvedene raziskave. Vendar brez raziskav lahko trdimo, da so določeni negativni vplivi: motnje pri medsebojnem sodelovanju, prezgodnji začetek dela (poleti ob 5. uri) neugodno vpliva na človekov bioritem, podaljšano delo ob torkih, po zagotovilih nekaterih vodstvenih delavcev, delavce preveč izčrpuje in s tem zmanjšuje produktivnost dela, ob delovnih sobotah naredimo manj kot v drugih delovnih dneh.

Pri reševanju te problematike se v sistemu samoupravnega odločanja srečujemo s problemom neusklajenosti med željami oziroma zahtevami zaposlenih ter produktivnostjo dela. Želje zaposlenih so v večini primerov začeti delavnik čim bolj zgodaj, da ostane več časa za popoldanski »fuš« ter delati le 5 dni v tednu. Načela produktivnosti dela pa zahtevajo deljen delavnik (delo od 8. do 12. ure s prekinitvijo 2 uri in nadaljevanje od 14. do 17. ure), prerazporejanje delovnega časa glede na naravo dejavnosti (poleti več, pozimi manj) ter podaljšanje obratovalnega časa tako, da se izkoristijo vsi dnevi v tednu.

Zahodni Evropejci, ki so se v maju 1988 zbrali v Ljubljani na mednarodni konferenci o skrajšanju delovnega časa, niso bili navdušeni nad tem, kako so naše preizkusne delovne organizacije skrajšale delovni čas.

Trdili so, da je naš način skrajšanja delovnega časa ekstenziven in ekonomsko

neracionalen. Obratovalni čas podjetij na Zahodu podaljšujejo tako, da delavce nagrajujejo s krajšim delovnim časom, če so pripravljene delati ob koncu tedna, ali več v poletnih mesecih kot v zimskih (če je narava dela takšna, da to zahteva). Pri nas pa s skrajševanjem delovnega časa skrajšujemo tudi obratovalni čas. V zahodni Evropi se čas malice tudi ne šteje v delovni čas.

Zaradi nizke produktivnosti dela večine jugoslovanskih podjetij, v novem zakonu o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja ni prišlo do skrajšanja delovnega časa. Tako nam kljub drugačnim pričakovanjem zakonodajalec še naprej predpisuje delovni čas v trajanju 42 ur v delovnem tednu. Da za skrajšanje delovnega časa še ni dozorel čas, lahko ponazorimo s primerom Portugalske, ki je z vstopom v EGS morala povečati delavnik iz 8 ur na 9 ur, da je lahko konkurenčna z drugimi članicami.

Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja določa tudi prerazporeditev delovnega časa, kadar to zahteva narava dejavnosti. Delovni čas se prerazporedi tako, da skupni delovni čas delavca v povprečju ni daljši od 42 ur v delovnem tednu med letom. O prerazporeditvi delovnega časa odloči poslovodni organ. Gozdarstvo nedvomno je dejavnost, kjer bi bila prerazporeditev delovnega časa umestna. Prerazporeditev delovnega časa je možna v večih variantah. Za razmislek bom navedel dve, ki se mi zdita najprimernejši:

I. varianta: V času od 1. aprila do 31. oktobra bi v proizvodnji delali ob delavniških od ponedeljka do vključno petka po 10 ur na dan. S takim delovnim časom bi v teh mesecih pridobili v letu 1990 296 delovnih ur. Te delovne ure bi koristili v za delo najneugodnejših dnevih v času od decembra do marca.

II. varianta: V času od 1. aprila do 31. oktobra bi delavci v proizvodnji delali vse sobote po 8 ur. S tem bi v letu 1990 pridobili 144 delovnih ur, katere bi lahko koristili v času od decembra do marca.

Prva varianta je neugodna zaradi preutrujanja delav-

cev, ki opravljajo težka fizična dela in dela z delovnimi sredstvi, ki neugodno vplivajo na zdravje delavcev. Druga varianta je v tem pogledu ugodnejša, vendar akumuliramo manj delovnih ur. Nedvomno pa imata obe varianti poleg povečanja produktivnosti dela tudi pozitivne učinke glede zmanjševanja obolenosti delavcev zaradi dela v mrazu, snegu in mokroti.

Če bi se odločili za takšen

način dela, bi morali tiste delavce, ki bi delali v prerazporejenem delovnem času, dodatno stimulirati s povečanim osebnim dohodkom.

Namen tega prispevka ni v informiranju, kako bomo v letu 1990 delali, vendar naj nam bo za razmislek in podporo pri morebitnih razpravah o našem delu v spremenjenih ter zaostrenih pogojih gospodarjenja.

Zdravko Silič

Kako posluje temeljna organizacija gozdno gradbeništvo v spremenjenih pogojih investiranja

Temeljna organizacija gozdno gradbeništvo ima pri GG Bled poseben značaj, saj vzdržuje in izgrajuje prometno mrežo v gozdovih, ki je neizogibno potrebna za sodobno in racionalno gospodarjenje z gozdovi. Vsi vemo, da se nam ekonomske škarje tudi v gozdarstvu zapirajo. Zaradi tega si v naši temeljni organizaciji nenehno prizadevamo spreminjati načine dela tako, da bi ostali ekonomsko učinkoviti. V tem letu smo si postavili tri ključne cilje:

1. zmanjšanje števila kádrov,
2. sodobna in izboljšana organizacija dela,
3. pridobivanje dela izven GG Bled.

1.1. Gibanje kádrov po letih:

	1986	1987	1988	1989
stalni	44	40	36	33
sezsonci	26	15	7	1
skupaj	70	55	43	34

Pri stalnih delavcih smo v teh letih zmanjševali število za okrog 10 %, pri sezonskih pa smo praktično prišli na nič. Razveseljivo je dejstvo, da smo v tem letu zmanjšali število režijskih delavcev. Menimo, da imamo trenutno toliko delavcev, da še lahko primerno organiziramo delo in bi nadaljnje bistveno zmanjšanje imelo že negativne učinke.

2.1. Pri minerskih delih in strojnih delih nizkih gradenj smo izboljšali in posodobili organizacijo, ker je oboje za

nas finančno izredno zanimivo.

Poleg tega pa izvajamo še raznovrstna vzdrževalna dela na objektih.

Opravljamo večino minerskih del v občini Jesenice in Radovljica, naročila pa dobivamo tudi iz občine Tržič. Trenutno imamo osem minnerjev, trije od teh pa so hkrati tudi strojniki na lafetah. Pri zunanjih naročnikih za izvajanje vrtanja in miniranja dosegamo ugodne finančne učinke, ker imamo v določenem smislu tudi monopolni položaj.

Pri strojnih delih na nizkih gradnjah smo se najbolj ukvarjali s kvaliteto izdelave v težkih terenih. Pri zunanjih naročnikih je odločilna kvalitetna izdelava na zahtevnih terenih, kjer je občasno potrebno tudi miniranje. Tudi pri gozdnih cestah nam že v dobršni meri uspeva kvalitetna izdelava kljub temu, da so ceste trasirane v vedno težjih terenih. Po analizi stroškov in učinkovitosti dela gradbene mehanizacije v letu 1989 smo ugotovili ugoden finančni rezultat pri postavitvi, da mehanizacija pokrije v celoti osem režijskih delavcev. Trenutno imamo 21 večjih strojev in 14 strojnikov. Stroji so, razen treh vrtalnih lafet, domače proizvodnje, ki potrebujejo letno okrog 5.000 ur popravila. Trajanje popravil bistveno zmanjšujejo učinkovitost gradbene mehanizacije.

3.1. Zaradi primernega dohodka smo v tem letu pridobili precej dela izven GG Bled. Poleg že omenjenega

Problemi in možnosti investicijskih vlaganj v letu 1990

Problematika in možnosti investicijskih vlaganj je tesno povezana s **stanjem**, v katerem se nahaja naša delovna organizacija.

Kot celotno naše gospodarstvo se nahajamo v času hiperinflacije. Ugotavljamo, da smo do sedaj s sečnjo preveč posegali v naše gozdove in bomo morali posek postopno zniževati v obeh sektorjih lastništva.

Smo pred velikimi spremembami organizacije gozdarstva, pričakujemo novi Zakon o gozdovih. Odprto je vprašanje, kaj bo z zasebnimi gozdovi — kdo bo po novem gospodaril z njimi.

Pojavljajo se dileme, kako v bodoče organizirati gozdno proizvodnjo. Pojavljajo se obrtniki za posek in spravilo, kooperanti in tudi druga gozdna gospodarstva ponujajo svoje usluge za delo v gozdu. Morali se bomo odločiti, ali bomo delali kot do sedaj vse z lastnimi kapacitetami, ali bomo dela oddajali drugim in to v kakšnem obsegu. Od navedenega problema so tudi odvisna investicijska vlaganja zlasti v mehanizacijo in opremo.

Zaradi zmanjšane obsega sredstev za vlaganja je znižan tudi obseg del za gozdno gradbeništvo. Odločiti se bomo morali, v kakšnem obsegu naj ta temeljna organizacija posluje oziroma koliko naj iščejo delo izven delovne organizacije. Tudi obseg prevozov lesa se bo zmanjšal.

Navedena problematika nakazuje zmanjšan obseg poslovanja oziroma proizvodnje s tem pa je povezano tudi znižanje števila delavcev vseh struktur. Naj na tem mestu poudarim, da zniževanje števila delavcev

Poročilo o delu komisije za šport in rekreacijo pri GG Bled v letu 1989

Leto 1989 se izteka in zato je čas, da opravimo analizo aktivnosti na športnem področju. Celotna sezona športnih tekmovanj za ekipo GG Bled ni bila uspešna, predvsem zaradi slabe udeležbe na tekmovanjih. To je problem, ki se ponavlja iz leta v leto. Z rezultati, ki smo jih dosegli v okviru naših zmožnosti, pa smo lahko zadovoljni. Pomanjkanje snega je zagodlo tudi organizatorju zimske Lesariade 89. Sindikalnih tekmovanj v okviru delovne organizacije je nekaj let ne organiziramo. Tako

smo letos sodelovali le na sindikalnih igrah občine Radovljica, pa še to s skromno udeležbo. Nastopili smo v štirih disciplinah: odbojka, kegljanje — borbeni partija, kegljanje — posamezno in namizni tenis. V sodelovanju z LIP Bled je organizirana rekreacija v osnovni šoli Bled. Da bodo športne aktivnosti potekale še naprej in to uspešneje kot do sedaj, bi bilo potrebno večje sodelovanje med športnimi referenti po temeljnih organizacijah, ki ga sedaj praktično ni.

Dušan Lazar

miniranja smo v tem letu opravili že naslednja večja dela:

1. izgradnja ceste in voda na karavanškem predoru,

2. v obeh občinah buldožeriramo kmetijske površine,

3. izdelava ceste in vlake na Rožco,

4. izgradnja golf igrišča na Bledu,

5. izgradnja smučarske proge na Straži,

6. popravilo raznih cest po krajevnih skupnostih,

7. miniranja za vsa gradbena podjetja v obeh občinah in Dalekovod Zagreb,

8. priprava cestišč za asfaltiranje po krajevnih skupnostih.

Po podatkih devetmese-

čnega obračuna 1989 smo 30 % del opravili izven območja GG Bled. Ta del v bilanci pokrije vse osebne dohodke in akumulacijo temeljne organizacije. Če ne bi delali izven območja, bi bila temeljna organizacija v izgubi.

Na ta način se je temeljna organizacija gozdno gradbeništvo že vključila v konkurenco za pridobivanje del na prostem tržišču, kjer trenutno vladajo izredno ostri pogoji, saj se že v dobršni meri pojavlja zasebni sektor. Podobno usmeritev temeljne organizacije gozdno gradbeništvo pričakujemo tudi v prihodnjih letih.

Andrej Klinar

pri nas že skoraj od nekdaj rešujemo na neboleč način — s prirodnim osipom.

Zaradi navedenega stanja je nujno nenehno delovanje za zniževanje stroškov poslovanja. Politika vođenja delovne organizacije je stalno usmerjena v zagotavljanje primernih osebnih dohodkov delavcev.

Potrebe po vlaganjih razdelimo v sledeče skupine:

- gradnja gozdnih cest
- rekonstrukcija mehaniziranega skladišča v Bohinju
- rekonstrukcija mehanične delavnice v avtoparku
- obnova — vzdrževanje mehanizacije
- gozdne
- gradbene
- prevozne
- osebna vozila
- ostalo — AOP, stavba, pisarniška mehanizacija.

1. Gradnja gozdnih cest — obstajajo še vedno velike potrebe zlasti v zasebnem gozdu. Pojavlja se negotovost oziroma vprašanje, kdo bo v primeru, da gospodarjenje z zasebnim gozdom prevzame druga organizacija, financiral gozdne ceste. Zavedati se moramo, da je do sedaj najmanj 50 % prelivanja sredstev iz družbenega sektorja, ker upoštevamo celovitost območja. Vlaganje v gozdne ceste mora imeti še vedno prednost, saj s tem zagotavljamo enakomerno odprtost celotnega območja in tudi racionalno koriščenje vseh rastiščnih potencialov gozdov.

2. Rekonstrukcija mehaniziranega skladišča Bohinj — skladišče obratuje že petnajsto leto. Nameravamo obnoviti dotrajano opremo in jo nadomestiti s tehnološko izpopolnjeno. Problematika je v nakazanem nižjem obsegu proizvodnje kakor tudi v nerešeni spremembi tehnologije razreza lesa za gradbene plošče pri Lesno industrijskem podjetju Bled. Še vedno rekonstrukcijo financiramo 50:50.

3. Rekonstrukcija mehanične delavnice — nameravamo posodobiti delavnice in jih prilagoditi popravilom sodobne — večje mehanizacije; bagri, nakladala ter modernizirati skladišče materiala. Rekonstrukcija mora zajeti celoten kompleks vključno z gradbenim skladiščem. Pojavijo se dileme zaradi obsega popravil v zvezi zniževanja proizvodnje.

4. Obnova dotrajane mehanizacije — ker smo v letu nabavili večje število traktorjev goseničarjev, nabavili žično vitlo iz uvoza in temeljito popravili kapacitete zgibnikov, v naslednjem letu ni večjih potreb po gozdni mehanizaciji. Gradbeno mehanizacijo moramo obnavljati po potrebi, vendar je potrebno preje dokončno določiti potreben obseg dejavnosti. Pri nabavi kamionov za prevoz lesa moramo prav tako upoštevati znižanje obsega gozdne proizvodnje, sicer pa postopno nadomestiti dotrajane kapacitete. Osebna vozila obnavljamo po potrebi, nikakor pa ne smemo povečevati števila vozil. Razmišljati moramo o oddaji vozil v last uporabnikov.

Ostalo — vlaganje v ostalo opremo in stavbe ne predstavljajo večjega obsega in se moramo pri tem obnašati skrajno racionalno. AOP opremo pa je treba nabavljati skladno s potrebami in razvojem te dejavnosti.

Težko je predvideti **možnosti** vlaganj oziroma sredstva, ki so za vlaganja na razpolago. Smatramo, da je izjava našega »financarja« zelo dobra — za dober program bomo sredstva vedno našli.

Prednost bodo imela še vedno vlaganja v gozdne ceste, gradili naj bi jih 10 do 15 km na leto, nato bo imela prednost rekonstrukcija mehaniziranega skladišča Bohinj. Ostala vlaganja pa se bodo razvrstila po načelu »dobrega programa«.

O zneskih za vlaganja danes ne moremo govoriti, saj se vrednosti menjajo vsak dan. **Franc Remec**

Narava se ponuja s tem, da se ji pokoriš

(Bacon)

Misel v naslovu tega zapisa ni toliko modra, kot resnična. Človek jo je začel sprejemati sprva nagonsko, potem pa od svojega zavedanja naprej vse bolj verujoče v odločujočo resnico na tehtnici svojega obstoja. No, in vse do tistega časa je z naravo živel v čistem sožitju. Potem pa je nezmotljiva narava le naredila eno samo usodno nepopravljivo napako, ko mu je pustila zrasti prevelike možgane v škodo obeh, saj so se mu nenehno razvijali najraje v nasprotovarno smer. Zato je kmalu zatem izumil pohlep, zavojevanje narave, razvil profitarško mentaliteto in še vse drugo. Hotel je več, kot mu v resnici pripada v skupnem prostoru. Skupen prostor pa pomeni prostor za mnoge, tudi na primer za hrošče, ki se ne smejo preveč namnožiti.

Zaradi potreb se rojevajo izumi

Kot vse drugo, tudi veje znanosti nastajajo zaradi določenih potreb. Zato so v prejšnjem stoletju (Haecel, 1866) skovali izum, imenovan ekologija. To je mlađa veda, brez katere bi se do današnjega dne že najverjetneje izgubili. Njene zakonitosti pa na žalost vseh zaradi profitarstva ignorirajo gospodarstveniki in politiki in le redke vpijoče je slišati v puščavi nerazumevanj, da se upirajo ekozločinom daljnosežnih perspektiv.

Gozdarji smo ekološko osveščeni — kemijo v gozdu odklanjamo

Uporaba biocidov v kmetijstvu je že postala grozljivka, ki je premnogokrat tudi zapisana v kri in tkivo ljudi.

Zaradi neposrednega kontaktiranja s pretirano močnimi dekoncentrati množice biocidov, poginja divjad (sesalci, ptice), kar ima za posledico tudi trganje zoocenotske verige s še drugimi terciarnimi učinki.

Zato je odločitev gozdarjev, da okolju škodljivi kemični preparati ne spadajo v gozd, trezna, življenjska in poštena odločitev.

Z, v vseh pogledih, dragimi kemičnimi pripomočki tudi v bodoče ne bomo zastrupljali gozda, sebe in drugih, ampak bomo kot doslej, za redukcijo prenamnoženih insektov, uporabljali učinkovitejša, cenejša, predvsem pa za vse živo čistejša in neškodljiva sredstva. Nosilka le-teh pa je nedvomno biotehnična metoda, ki bazira na, za okolje, povsem neškodljivih sintetičnih populacijskih feromonih.

Analiza 5-letnih rezultatov redukcije knaverja

Ob razčlenitvi 5-letnega izida ulova, ki je vsekakor odraz gostote populacije in njene prostorske porazdelitve, ugotavljamo »tipičen šolski primer«, ki nakazuje start od železnega praga gostote in nje dviganja ob de-

javnih pospeševanja rasti populacije do svojega vrhunjenja in v fazo zaviranja, oziroma upada njene rasti (gl. diagram 1).

Komentar k diagramu 1

Leto 1985: začetek redukcije knaverja z biotehnično metodo (BTM). Zaradi preobilice vetrolomne mase v letu 1984 in normalne prisotnosti škodljivca v letu 1983, le-tega sploh ni bilo opaziti. V lovne pasti je bilo ujetih 4,5 mio hroščev.

Leto 1986: prehranski pogoji idealni; številčnost populacije strmo raste. Vzrok: neizdelan konkurenčni material, ugodni klimatski pogoji (temperatura). Ujetih 10,5 mio v lovne pasti (v lovne nastave zanemarljivo število).

Leto 1987: hrošč je dosegel svoj »gradacio in mais« (najvišjo stopnjo), svojo kulminacijo. V tem letu je bilo, poleg ostankov vetrolomnih mas, odstranjeno fiziološko oslabiljeno drevje in opravljeni sproti preprečevalni ukrepi. Lovne nastave opuščene, uporabljana zgolj BTM. Ujetih 12,0 mio osebkov.

Leto 1988: potrditev domnevanj ob rezultatu preteklega leta, da je rast populacije škodljivca končana, je bila pravilna. Seveda je vzrok tako močnemu upadu ujetih, poleg BTM, pripisati tudi dejstvu, da se je škodljivcu uprlo tudi okolje, kot: pomanjkanje pogojnega materiala, življenjskega prostora in kompeticije z drugimi populacijami (insekti, ptice) pa tudi ob klimatskem dejavniku, temperaturi (gl. diagram 2). Ujetih 4,7 mio hroščev.

Leto 1989: še trdnjša potrditev rezultatov lanskega leta. Ob istem številu lovnih pasti ujetih 4,1 mio malih napadalcev. Lubadark ni več, biotehnična metoda in upor okolja sta rešila 52 ha gozdov, ki bi morali pasti v tem obdobju (1985—1989), če bi izbrali klasično metodo za zatiranje škodljivca.

Gradacija je v pravem smislu zlezla v svoj »gradacio in minus« (strmo navzdol).

Da pa bomo spravili »konkurenta« pod železni prag, moramo obdržati takšno stopnjo preprečevalnih ukrepov, da mu bomo izničili ekološke niše, ki mu jih radi ustvarjamo sami ob zanemarjanju gozdnega reda in splošnega zdravja gozda.

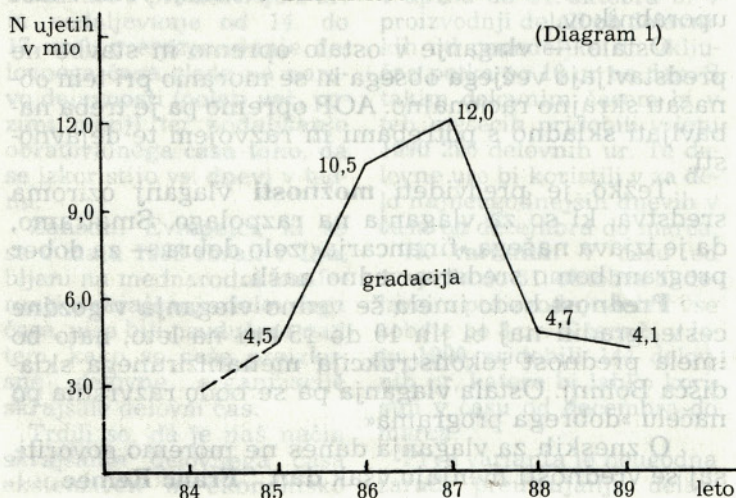
Zakaj smo se odločili za biotehnično in opustili druge metode redukcije

Analiza primerjav o uspešnosti, porabi časa, stroškov itd. med BTM in klasično metodo (KM), je domala osupljiva, še toliko verjetnejša pa je, ker je izdelana za obdobje 5 let.

A. Opisni dokaz o izbiri prednostne metode

	BTM (lovne pasti)	KM (lovne nastave)
nevarnost za okolje:	je ni	zelo velika
možnost kontrole	lahka	zelo težavna
in uničenja škodljivca		
ugotavljanje števila ujetih:	lahko	zelo težko
perspektiva gozda in		
njegovih ostankov:	ostane	ga posekamo
tretiranje z insekticidi	ga ni	15.000 litrov
pogoji za menjavo preparata		
oziroma izdelavo LD:	ni pogojev	posebni pogoji
priprave za delo:	voda, preparat, rezervni lončki	MŽ, sekira, klini, obračalnik, (ponjava), škropilnica, ročka, itd.
potrebno število delavcev:	1 po 3 mesece skozi 5 let	13 po tri mesece skozi 5 let
težavnost dela:	lahka	težja in nevarna
čas namestitve:	tik pred rojenjem	še v zimskem obdobju (tudi v snegu)
razmerje med porabo časa:	1 :	13

ŠTEVILO UJETIH OSEBKOV KNAVERJA (Ips typographus)
V LETIH 1985—1989

Naj podkrepim opisni dokaz še drugače:
B. Računski dokaz o izbiri prednostne metode

	povprečje				
Pri intenziteti napada %	100	75	50	25	62,5
in plašču LD s površino m ²	18,8	18,8	18,8	18,8	18,8
je število samic/m ² LD	110	80	55	25	67
oz. število samic/LD	2.070	1.550	1.030	470	1290
Za 17,9 mio samic je potrebno število LD	8.650	11.550	17.380	3.880	13.880
oz. les. masa m ³ (8. deb. st.)	11.245	15.015	22.595	49.505	18.045
za to maso bi bilo potrebno posekati ha gozda s povpr. lesno zalogo 350 m ³ /ha	32	43	65	141	52
Za polaganje in izdelavo LD bi bilo potrebno norma ur	23.555	31.185	46.926	102.816	37.476
Razmerje porabe časa med BTM (2930 ur) in KM	1:8	1:11	1:16	1:35	1:13

Komentar k računskemu dokazu

V 5 letih je bilo ujetih 35,8 mio hroščev. Če sta v populaciji zastopana spola v razmerju 1:1, odpade na samice 17,9 milijona, kar je baza dobljenim podatkom gornje tabele.

V primeru, da bi se skozi vse obdobje posluževali klasične metode, bi bila intenziteta napada verjetno med 50 in 75 %, kar predstavlja 62,5 % frekvenco samic v lovnem drevesu s površino 18,8 m² (glej zadnjo kolo-no — povprečje). V tem primeru bi si 67 samic razdeli-lo površino 1 m² oziroma 1290 samic površino celotne-ga lovne-ga drevesa.

Iz tega podatka lahko nadalje izračunamo, da je za 17,9 mio samic potrebnih 13.880 dreves, v povprečju 8. deb. stopnje, kar predstavlja 18.045 m³ lesne mase. To pa je vsekakor neverjetna količina, ki nas kar sili, da jo delimo z neko povprečno ha lesno zalogo, na primer s 350 m³/ha. Rezultat je 52, kar pomeni, da bi za ulov okroglih 18 mio hroščev morali posekati kar 52 ha takega gozda.

In še pokazatelj porabe časa. Za polaganje in izde-lavo 1 lovne-ga drevesa (brez predhodne izbire), bi po-rabili 2,7 No ure, za vseh 13.880 LD pa 37.476 No ur. Primerjava je zopet BTM, saj smo v petih letih zanjo porabili le 2.930 ur, kar pomeni, da je razmerje v pora-bi časa med njima 1:13!

Vse navedene številke so visoke, osupljive. Če ne bi imeli podatkov meritev, jih ne bi mogli izračunati in če bi jih ne izračunali, bi ne mogli imeti niti približne predstave, koliko smo prihranili na času, denarju in ri-ziku, še posebej pa, da smo ohranili čisto okolje in množico dreves, ki še raste in bo še rastla.

Fenološka aktivnost knaverja

V časovnem obdobju od 15. aprila do 15. septem-bra v letih 1988 in 1989 je bila po 7-krat zamenjana vo-da v lončkih (menjava na povprečno 14 do 21 dni, odvis-no od klimatskih razmer), in izmerjena višina stolpca ujetih hroščev. Obdelava dobljenih podatkov pa nam je dala izredno zanimive ugotovitve (glej diagram 2), ki so zelo podobne tistim iz let 1985—1987.

Komentar k diagramu 2

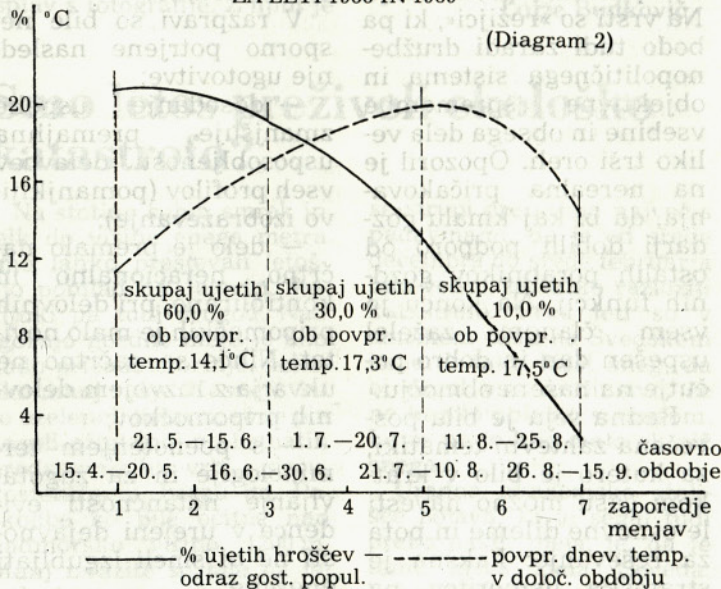
Iz grafičnega prikaza je razvidna zanimivost, da je bilo ob 1., 2. in 3. menjavi (v obdobju od 15. 4. do 30. 6.) ujetih 60 % hroščev ob povprečni dnevni tempe-raturi 14,1°C in maksimalni dnevni temperaturi 17,4°C (meritve temperature opravljene ob 7., 14. in 21. uri).

Potem krivulja ulova za obdobje julija in prve tret-jine avgusta začne močnejše upadati, saj delež ulova ob povprečni dnevni temperaturi 17,3°C oziroma maksi-malni dnevni temperaturi 23,4°C, znaša le 30 %. Trend upadanja pa je izredno strm v obdobju od 11. 8. do 15. 9., ko jih je bilo ujetih le 10 % ob povprečni tempe-raturi 17,5°C in maksimalni dnevni temperaturi 25,3°C. Vse kaže na to, da je najpomembnejše prvo ro-jenje (množičnost, aktivnost), ki poteka v obsegu prve-

Lubadarjeva prometnica

FENOLOŠKA AKTIVNOST KNAVERJA (Ips typographus)
OB POVPREČNI DNEVNI TEMPERATURI DOLOČENEGA
OBDOBJA
ZA LETI 1988 IN 1989

ga časovnega intervala. Ob vsem je pa presenetljiva (pre)nizka povprečna dnevna temperatura v tem obdobju, ki je za nekaj stopinj nižja od omenjene v literaturi.

Zaključek

Najzanesljivejši dokaz za pričujoče sporočilo so razmere v naravi: lubadark praktično ni, hroščev v lončkih je vse manj. Zato bo ugotovitev služila odločitvi, da v prihodnjem letu zmanjšamo število lovnh pa-sti in jih v določenih predelih nadomestimo le z redki-mi kontrolnimi vabami, v kompleksih, kjer je bil pa letošnji ulov še »zadovoljiv«, se bomo pa redukcije hrošča znova lotili prihodnjo pomlad. Nikolaj Lapuh

Obiskali so nas

V začetku oktobra so na našem območju gostovali člani odbora za gojenje, varstvo in urejanje gozdov pri Splošnem združenju gozdarstva Slovenije. Kot je že vpeljana praksa, se odbor občasno sestane na terenu v različnih območjih s ciljem, da bolje spozna posebnosti in problematiko po vsej Sloveniji. Žal pa je bil na razpolago samo en dan, v katerem je bilo potrebno dopotovati na Bled, opraviti redno sejo odbora, si ogledati terenske objekte in na koncu občasno pokramljati v sproščeni družbi.

Na redno sejo odbora se je zbralo 15 članov odbora. V imenu naše delovne organizacije jih je pozdravil direktor Dušan Novak. Namesto običajnih suhoparnih števil o delovni organizaciji je pojasnil našo novo organiziranost na »proizvodne obrate« ne glede na lastništvo, ki so za gozdarska opravila najbolj smotrna in celovita. Nakazal je ključna vprašanja pred novo zakonodajo na področju organiziranosti in ugotovil, da se z zmanjšano donosnostjo sestojev nujno krči število delovnih mest v gozdarskih organizacijah. Pri nas se je število zaposlenih v zadnjih petih letih skršilo za okoli 100 ljudi, predvsem v neposredni proizvodnji. Na vrsti so »režijci«, ki pa bodo tudi zaradi družbenopolitičnega sistema in objektivne spremembe vsebine in obsega dela veliko trši oreh. Opozoril je na nerealna pričakovanja, da bi kaj kmalu gozdarji dobili podporo od ostalih porabnikov gozdnih funkcij. Na koncu je vsem članom zaželel uspešen dan in dobro počutje na našem območju.

Redna seja je bila posvečena zahtevni tematiki, za katero je bilo v kratkem času možno navesti le osnovne dileme in pota za reševanje: kakšna je strateška usmeritev na gozdnogojitvenem področju v času poglobljene krize v gozdu? Vprašanja so zelo aktualna tudi zaradi izdelave območnih načrtov.

Kljub vrsti prireditev v gozdarskih vrstah in v javnosti o problematiki propadanja gozdov še vedno obstajajo neskladja med ocenami dejanske zmogljivosti gozda in med potrebami družbe. Pozivi

širši družbeni skupnosti se glasijo predvsem na dolgoročne ekološke usmeritve:

- na zmanjšanje onesnaženosti zraka, na mehko, okolju prijazno tehnologijo; na slabo raziskovalno delo na področju energetike, prometa, na varčevanje z resursi in na stalno diagnostično in prognostično službo.

- Kaj pa v gozdarskih vrstah? Osnovna zahteva bo znižanje obremenitev, ker je danes gozd bolnik. Koliko smemo obremenjevati takšen gozd, ali so načela gojitve strategije ostala nespremenjena? Kakšni bodo sistemi gošpodarjenja in kakšna bo nega, kje dobiti potrebna sredstva, ali lahko kaj racionaliziramo?

- V razpravi so bile nesporno potrjene naslednje ugotovitve:

- dosedanje uspehe zmanjšuje premajhna usposobljenost delavcev vseh profilov (pomanjkljivo izobraževanje);

- delo je premalo načrtno, neracionalno in kontrolirano, pri delovnih pripomočkih je malo novitet. Nihče se načrtno ne ukvarja z razvojem delovnih pripomočkov;

- s poenotenjem terminologije in za zagotavljanje natančnosti evidence v urejeni dejavnosti ne bi smeli izgubljati energije;

- urediti semenarsko in drevesničarsko službo za nove potrebe, ko bo potrebno več odpornih vrst in zlasti več listavcev. Kakšni bodo tehnični in sprejemljivi kemični pripravki, naj ugotovijo raziskave;

- za nekatera območja je ključno vprašanje odnosa gozd : divjad, ki ga je potrebno pospešeno reševati. Boljša in trajnejša

je redakcija populacij kot ograje in dodatna prehrana;

- v vsakem območju čimprej izdelati scenarij s prognozo propadanja gozdov in prognozo potrebnih ukrepov ter sredstev.

Podrobnejša razprava o pglavitnih dilemah se bo nadaljevala na prihodnji seji ob prisotnosti priznanih strokovnjakov iz BF.

Terenski del programa smo pripravili v temeljni organizaciji kooperantov v Radovljici, in sicer v Grofiji, kjer je 1984. leta pustošil katastrofalni vetrolom. Naše območje poznajo gozdarji predvsem po obsežnih smrekovih gozdovih na platojih ali v Zgornjesavski dolini. Najvzhodnejši in najtoplejši del območja je manj znan. Želeli smo pokazati tudi obsežne posledice vetroloma in uspehe ter probleme pri sanaciji v petih letih.

Najbolj značilne poteze območja je predstavil Andrej Arih, prav tako našo temeljno organizacijo kooperantov v celoti in posebej gospodarsko enoto »Radovljica — levi breg Save«. Značilna razdrobljena predvsem zasebna posest, kjer pa je že tradicionalna navezanost na gozd. Večstranske posledice katastrofe so vplivale na celoten ritem dela v gozdnogospodarskem območju pri sami sanaciji vetroloma, gradnji cest, prerazporeditvi sečenj in pri ekonomiki gošpodarjenja. Sanacija je bila izvajana organizirano, s skupnimi močmi v območju in ob velikih naporih zaradi neugodnih vremenskih razmer. Takoj po pospravi smo pričeli s sadnjo po poprejšnji pripravi tal. Po štirih letih se je obseg spet normalizira-

ral, realizirano pa je bilo skoraj 300 ha umetne obnove.

Janez Petkoš je na konkretnem objektu prikazal, kako izgleda podrobno pripravljen načrt sanacije. Pri tem je zelo pomembno, da ostanek starih in različno poškodovanih sestojev primerno uvrstimo v različne kategorije oziroma negovalne enote. Le tako posestnikom omogočimo postopno sanacijo s čim manj sredstvi in s koriščenjem še stoječih sestojev ter s programom postopne naravnne obnove sestojev. Takša strategija je uspešna tudi naravovarstveno in krajinsko.

Nikolaj Lapuh je nato v svojem znanem slogu s temeljito in nazorno dokumentacijo predstavil problematiko varstva pred podlubniki z biotehnično metodo lovnih pastí v naši originalni izvedbi. Po očitni gradaciji podlubnikov se je s pomočjo lovnih pastí le-ta kmalu umirila in po petih letih je pojav podlubnikov praktično v mejah normale. O tem smo v Presekah že pisali.

Program ekskurzije, ki so ga pripravili naši sodelavci iz temeljne organizacije kooperantov Radovljica in delovne skupnosti skupnih služb, so člani odbora ocenili kot vzoren primer dobro pripravljene programa. Izražena je bila želja, da se pripravljene prispevke objavi tudi v Gozdarskem vestniku.

Za zaključek smo kolege povabili še v lovsko koč v Dragi in jim postregli z odojkom in dobro kapljico. Ob prijetnem vzdušju je še prehitro prišel čas odhoda na pot.

Janez Košir

Planina Laz v Bohinju

Ekološka nesreča v Karavankah

Naravno okolje in s tem tudi gozdovi so vse bolj izpostavljeni negativnim vplivom biotskega ali abiotskega izvora. Posledica pa je vedno večja ali manjša poškodovanost gozdov. Odpravljanje vzrokov je na žalost dolgoročna naloga, saj večina ne vemo niti za pravega povzročitelja škod.

Vsekakor je nazadnje vedno kriv človek, ki je dostikrat, zaradi trenutnih ekonomskih učinkov, povzročitelj velikih škod z dolgoročnimi posledicami. Pri tem gre lahko za zavestna dejanja, nevednost ali malomarnost.

Zaradi malomarnosti do narave, je prišlo tudi do poškodb vegetacije letos poleti v strugi hudournika Smeč v Zgornjesavski dolini. Čeprav bi kdo ocenil to le kot neznamno ekološko nesrečo, je vseeno prav, da to objavimo vsaj v našem internem glasilu.

Do poškodb je prišlo v strugi Smeča nad Srednjim vrhom, na nadmorski višini 1100 m. Tam je vodno zajetje Jurež s pitno vodo za naselja Gozd, Kranjska gora, Podkoren in Srednji vrh. Upravljalac vodovoda z zajetjem je Vodovod Jesenice.

Zaradi bakteriološke onesnaženosti vodo v zajetju stalno klorirajo. Takoj se lahko vprašamo, kako je lahko ta voda onesnažena. Marsikje namreč pijemo vodo, ki priteka iz manj čistih področij.

Pri transportu jeklenke plina za klorinator v zajetju, je 24. avgusta letos prišlo do nesreče, v kateri se je jeklenka skotalila po strmem pobočju. Odtrgal se je ventil in tako je iz jeklenke izteklo približno 20 litrov klor. Ta plin je strupen; prvotno je bil tudi bojni strup! Poškodoval je gozdno vegetacijo na površini približno 1 ha. Ker je klor težji od zraka, so poškodbe v obliki ožigov (podobno kot pri požaru) točno do določene višine. Poškodbe na smreki, boru, macesnu, bukvi, vrbah, jelšah ter grmovnem in zeliščnem sloju so se pokazale približno po štirinajstih dneh.

Po govoricah, da se je v

Smeču nekaj zgodilo, smo si to ogledali. Po napisu na tabli zajetja, da lahko uhaja klor in da je smrtno nevarno, smo takoj ugotovili, za kaj gre.

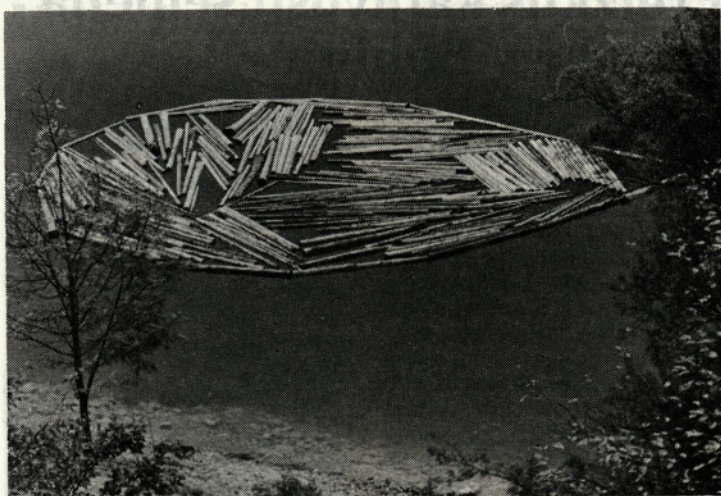
27. septembra smo si poškodbe ogledali skupaj s sanitarnim inšpektorjem, predstavniko Zavoda za socialno medicino in higieno ter predstavniki Vodovoda Jesenice.

Poleg direktnih poškodb na vegetaciji smo ugotovili, da so prizadete tudi splošne koristne funkcije gozda. Na prvem mestu je vsekakor varovalna, saj je hudournik Smeč znan kot klasično erozijsko področje. Okrnjena bo tudi turistično-rekreacijska funkcija, ki pa je v času izteka klorja povsem izpadla. Prečno skozi strugo hudournika namreč poteka dobro frekventirana turistična pot. Sreča v nesreči je bila, da v času nesreče v strugi ni bilo turistov, saj bi lahko prišlo do tragičnih posledic.

Na koncu je gozdarski inšpektor Vodovodu Jesenice izdal odločbo, po kateri mora upravljalec vodovoda do 1. 6. 1990 na ustrezen način in po navodilih strokovne službe GG Bled sanirati poškodbe na prizadeti površini. Morebitne odškodninske zahtevke lastnikov gozdov ureja Vodovod Jesenice. Sorazmerno dolg rok za sanacijo je bil postavljen tudi zato, ker se vse posledice nesreče niso pokazale takoj.

Predstavniki Vodovoda Jesenice so nam tudi pokazali varnejši način transporta oziroma zaščito jeklenke, da ne bi prišlo do novih nesreč.

Na koncu je potrebno ugotoviti, da pravzaprav ne gre za majhno škodo, če vzamemo v obzir tudi okrnjene splošne koristne funkcije, ki jih ne moremo objektivno ovrednotiti. Tudi primer, ko povzročitelja poznamo, nič ne pomaga. Na žalost je podobnih primerov še več, vendar jih niti v celoti ne registriamo. Posledice so vedno hujše, gozd postaja vse bolj labilen. Odpravljanje posledic, še posebno pa vzrokov, je naloga vseh in ne samo gozdarjev. **Valentin Toman**

Splav na Bohinjskem jezeru

Splav na Bohinjskem jezeru

Plavljenje lesa po Bohinjskem jezeru ima stoletno tradicijo. Najbolj živahno obdobje je bilo v letih 1883–1898, ko so iznad Komarče spravili s Pantzovo žičnico preko 20.000 m³ oblovene iglavcev. Od spodnje postaje žičnice so les z vozovi vozili v Ukanc in ga plavili preko jezera.

Tradicija plavljenja še živi. Skoraj vsako leto popelje splav čez jezero manjše količine lesa, ki so bile posekane v težkodostopnih gozdovih GKZ Srednja vas pod Vogarjem.

Konec septembra je nastal splav s fotografije. Z njim je

Joze Arh (Bošték) s sinovima plavil okoli 30 m³ sušica od Jame do Ukanca.

Še do pred leti so po jezeru plavili večje splave. Zanimive so pripovedi o splavarjih in splavih, ki so jih na jezeru presenetile naravne sile (predvsem veter). Valovi so splave pošteno »razburili« in marsikateremu neplavalcu zagrenili nekaj ur življenja.

Tehnologija plavljenja je izredno zanimiva in po stoletni tradiciji dognana po organizacijski in tehnični plati. Energetsko je izredno skromna, saj splav s fotografije vlečeš po vodi z eno roko.

Lojze Budkovič

Smo letos preživeli ekološko katastrofo?

Na stotine suhih smrek in jelk do višine enega metra smo lahko preštevali letošnjo pomlad na Jelovici, Pokljuki pa tudi drugod. Nad zgornjo gozdno mejo je bilo hudo prizadeto brinje, nekoliko manj rušje. Kasneje, ko so ozeleneli listavci, so se pokazali ožigi tudi na listnatih predstavnikih: vrbi, sleču, kosteničevju, bezgu itd. Poškodbe so bile očitne nad nadmorsko višino 1200 m. Manj izrazite so bile na legah, kjer se greben bohinjskih gora dvigne višje, kar daje misliti, da so povzročitelji v obliki industrijskih strupov pripotovali z jugozahodno zračno cirkulacijo. Opazili smo še nekaj dogodkov, ki dajo misliti tako. Sredi marca smo opazili pomor ptic pri... Ta čas so nenavadno ovenele iglice tise. Nasad smreke, ki je bil februarja normalen, je bil maja mrtev itd. Če vemo, da je zaradi večje energetske porabe zima kritični del leta, kar se tiče zastrupljanja okolja in da

se strupi prenašajo največ s padavinami, da je od srede decembra do srede februarja bilo vedro, ni težko razložiti katastrofe. Pred leti so v zimskem času na Švedskem izmerili tako kisel sneg, da bi ožgal vse rastlinstvo, če ne bi bilo pokrito s snegom. Letos pa je bilo malo ali nič snega.

Uradno akademsko stališče pojavnosti, ki je segal tudi preko naših meja, je, da je temu kriva zima. Seveda, ker ni tako dobrotljiva, da bi nas s pogostimi padavinami in obilnim snegom zavarovala pred našimi zastrupljanji. Sicer pa se iz doline sploh ne vidi, da smo nenehno prekriti z več plastmi smoga do nadmorske višine 2.000 m, česar še pred desetimi leti ni bilo. Še zora in zarja imata drugo barvo kot nekoč.

»Glavno, da se človek ne razburja,« je rekel tisti, ki je imel polne hlače. Tudi mi bomo kmalu morali vzeti apavrin.

Ivan Veber

Odgovorni urednik: Nikolaj Lapuh. **Tehnični urednik:** Milena Černe. **Člani:** Ivan Veber, Miro Kapus, Alojz Mertelj, Albert Vidic, Jože Peterman, Janez Košir. **Tisk:** Gorenjski tisk Kranj. **Naklada:** 600 izvodov.

Preizkus kaljivosti semena smreke v Bohinju

1. UVOD

Gozd je tisočletja kljuboval silam narave. Naravne katastrofe so ga uničevale, toda zelena zavesa je hitro prekrila rane.

Prišel je človek. Narava ga je obdarila z razumom, ki ga je izkoristil za nagel razvoj v prid blaginje.

Ta pa se je spremenila v pohlep po naravnih dobrinah. Raznovrstni viri onesnaževanja so načeli zdravje gozdov.

Razmišljanja o zaskrbljujočem stanju v gozdovih so nas spodbudila, da na področju Bohinja izvedemo pilotsko raziskavo o kaljivosti semena smreke. Tako bi dobili sedanjo sliko reprodukcijske sposobnosti (1) najštevilnejše drevesne vrste. Ta trenutno najhitreje umira.

Raziskavo smo izvedli Anton Smukavec, Ivan Veber in Lojze Budkovič, ki smo zadolženi za gospodarjenje v gozdnogospodarski enoti: Jelovica, Notranji Bohinj in Bohinj.

2. STANJE

ONESNAŽEVANJA

Misel, da je v Bohinju narava še neokrnjena, je varljiva. Po proučitvi Šolarjeve ekološke raziskave (2), se že laik krepko zamisli nad prihodnostjo. Bistvene ugotovitve so:

- na rušju se povečuje suhi žveplov depozit na enoletnih in dvoletnih iglicah,
- poslabšanja prinašajo v padavinski vodi F^- , Cl^- , NO_3^- , SO_4^{2-} ,
- kemična analiza snega je pokazala odklon h kislosti, povišanemu deležu SO_4^{2-} , elektroprevodnosti,
- kemična analiza vode vodotokov ni spodbudna,
- prisotnost ozona povzroča v gozdovih strese,
- poškodbe genetskega materiala so že izrazite.

Analiza popisa umiranja gozdov v letih 1985 in 1987 ni razveseljiva.

Težavno stanje v gozdovih potrjuje že površen pregled posnetkov aeroinfrasnemanja (5).

Nekaj let opazamo v zimskem času, ob daljši zahodni cirkulaciji po grebenih gora, saje (daljinski transport).

Inverzija povzroča tvorbo plasti smoga na višinah 800 do 1300 m. Meritve pH vode slapa Savice za potrebe vodovoda Ukanc, so že pokazale vrednosti 8,4.

Po letu 1981 se je obseg sušic iglavcev povečal na 25 % poseka (v obdobju 1970 do 80 je bil 5 %, 4).

Bohinjsko jezero je močno prizadeto. Procesi hitro napredujejo v zimskem obdobju (3).

3. METODA DELA

Izbrali smo metodo slučajnega vzorčenja. Na mestih smo po snegu nabrali po 100 navidezno neoporečnih semen smreke. Zaradi izdatne semenitve je bilo semena na pretek.

Seme smo vložili v Steinerjev kalilnik in spremljali kalitev. Ciklusi so trajali po 14 dni.

Po zaključnem procesu smo izločili klice. Nekaljeno seme smo prerezali in ločili prazno (gluho) seme in tisto, ki iz neznanih vzrokov ni vzklilo.

Obdelali smo 8 vzorcev semena. Nabrali smo ga v gorskih smrekovih gozdovih na višinah 1100 do 1500 metrov.

4. REZULTATI PREIZKUSA

4.1 KALITEV

Na diagramu 1 smo obdelali rezultate kalitve po vzorcih. A so klice, B gluho seme in C nekaljeno seme. Podatke smo združili po treh enotah, ki pokrivajo območje Bohinja

Jelovica odstopa pri količini klic in deležu nakaljenega semena, Notranji Bohinj in Bohinj pa imata podobne rezultate.

4.2 KALJIVOST IN GLUHO SEME

Kaljivost in gluho seme smo zajeli v drugem diagramu. Kaljivost smo izračunali na osnovi deleža klic (A) in nekaljenega semena (C), gluho seme (B) pa iz deleža v celotnem vzorcu. Opazna so manjša odstopanja pri kaljivosti semena in izrazitejša pri deležu gluhih semen.

5. ZAKLJUČKI

Umiranje gozdov v Bohinju je dokumentirano s 25 % deležem sušic v poseku v obdobju 1981 do 1988.

V vzorcih se pojavljajo različni deleži kaljenega, gluhga in nekaljenega semena. Stanje na Jelovici je nekoliko boljše kot v Notranjem Bohinju in Bohinju.

Citogenetske poškodbe vplivajo na kaljivost semena, ki je še vedno ugodna.

Celoten preizkus je odraz sedanjega časa.

VIRI

1. Blanka Druškovič: Citogenetska bioindikacija I — uporaba citogenetske analize pri odkrivanju delovanja genotoksičnih polutantov na

Kalitev v Steinerjevem kalilniku

gozdno drevje, Biološki vestnik, letnik 36, št. 3, Ljubljana 1988

2. Marjan Šolar: Gozdno ekološka raziskava na območju občin Radovljica in Jesenice, IGLG, Ljubljana 1987

3. Dani Vrhovšek: Ocenitev stanja in spremljanje

procesa evtrofizacije v Bohinjskem jezeru, Ljubljana 1989

4. TOZD Bohinj: Kronika

5. Lojze Budkovič: Analiza posnetkov infrasnemanja za Jelovico in Notranji Bohinj, Preseki 1/87

Ivan Veber
Lojze Budkovič

DIAGRAM 1: REZULTATI KALITVE

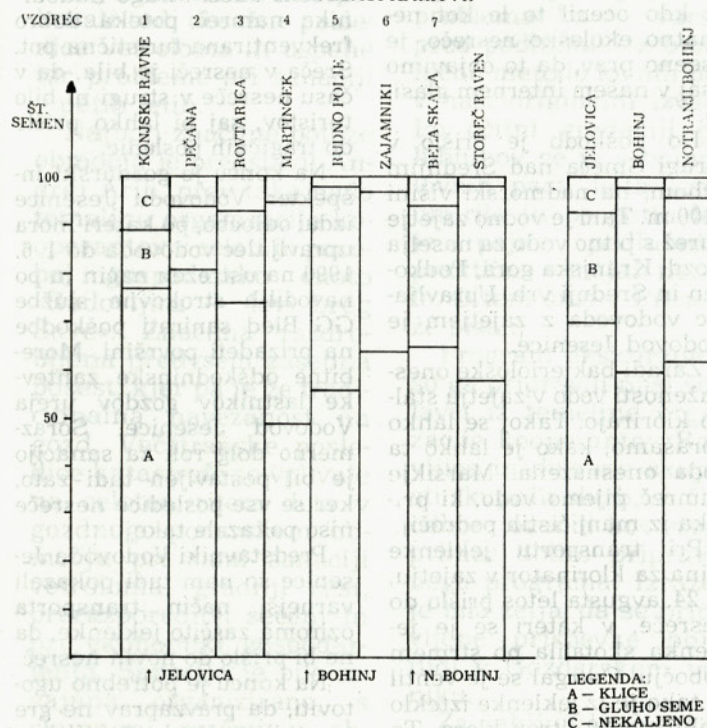
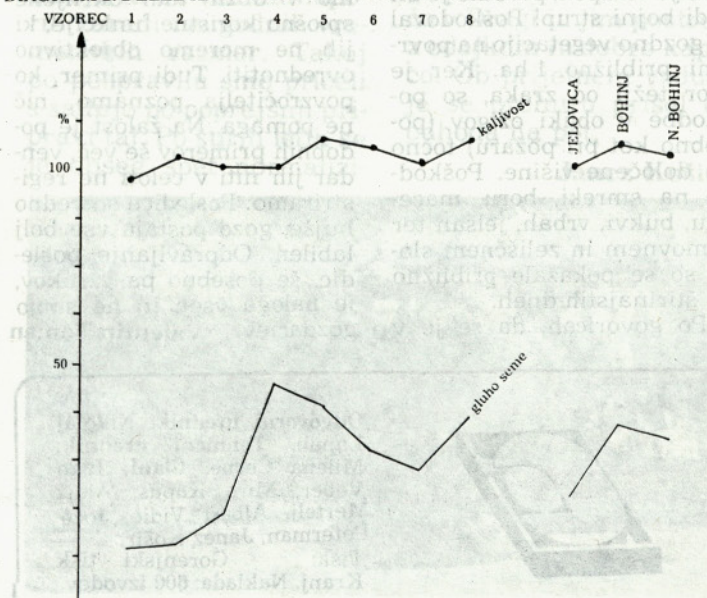

DIAGRAM 2: DELEŽ KALJIVOSTI IN GLUHEGA SEMENA

V slovo Pavlu Tolarju

V mesecu oktobru je za vedno tiho odšel od nas Pavle Tolar, dolgoletni direktor naše delovne organizacije, star 72 let.

Mesto direktorja je prevzel leta 1950 in je podjetje uspešno vodil do leta 1975, torej četrto stoletje.

Rodil se je leta 1917 v gorski vasi Podlonk v jugovzhodnem pobočju gozdnega masiva Jelovice. Življenje v vasi je bilo tesno povezano z delom v gozdu, zato se je tudi on kot mlad delavec vključil v gozdno delo in opravljal razna dela v gozdovih Jelovice.

Ko se je začela vojna, je zajela tudi njega. Udeležil se je kot borec NOB. Po končani vojni se je zopet vključil v gozdno delo. Zaključil je gozdarsko šolo.

Bil je revirni gozdar na Rovtarici, šef gozdne uprave v Boh. Bistrici, nato pa je leta 1950 prevzel mesto direktorja Gozdnega gospodarstva Bled. Zaradi organizacijskih sprememb našega samoupravnega sistema je bil leta 1975 postavljen za predsednika SOZD GLG, ki je združevala gozdarstvo in lesno industrijo gorenjske regije. Na tem mestu je ostal 10 let — do upokojitve leta 1985.

Poleg dela na strokovnem področju, kjer je služboval, je bil vedno aktiven tudi v družbenopolitičnih organizacijah občine, republike, lovskih organizacijah. Sodeloval pa je tudi v raznih zveznih telesih. Težko je navesti vse funkcije in aktivnosti, kjer je deloval. Bil je nadpovprečno aktiven v naporih za razvoj gozdarstva, gospodarstva in širše samoupravne skupnosti.

Ime Pavle Tolar je bilo vedno prisotno pri gospodarjenju z gorenjskimi gozdovi od povojnega obdobja vse do danes.

Franc Remec

V pokoj so odšli

Iz temeljne organizacije gozdarstva Pokljuka je v tem letu odšlo v pokoj sedem članov kolektiva:

Ilija Bartulović

Rojen je bil 17. 1. 1934 v kraju Humac, pošta Gračnica v Bosni. Pri Gozdnem gospodarstvu Bled se je zaposlil v letu 1960 kot sekač. Zaradi marljivosti in prizadevnosti pri delu ter umskih sposobnosti se je z izobraževanjem ob delu usposobil še za traktorista in nazadnje tudi za žičničarja. Tako je imel v »ta malem prstu« zna-

Zavedal se je, da so odprti gozdovi osnovni pogoj za sodobno gospodarjenje. Bil je vedno pobudnik izgradnje gozdnega cestnega omrežja na našem območju, regijskega povezovanja z javnimi cestami in odpiranja oddaljenih kmečkih zaselkov s pristopnimi cestami. Pri tem pa se je vedno zavedal, da naših gozdov ne smemo prekomerno izkoriščati in kakršne smo prejeli v gospodarjenje od prednikov, take moramo v izboljšanem stanju pustiti zanamcem.

Tudi usklajevanju z lesno industrijo je vedno posvečal veliko pozornosti. Zavedal se je, da je le dobro razvita lesna industrija porok za boljše vrednotenje našega kvalitetnega smrekovega lesa.

Vedel je tudi, da ni možno z gozdovi dobro gospodariti brez zadostnih kadrov. Njegova zasluga je, da je Gozdno gospodarstvo Bled vedno imelo dovolj srednjih in visoko strokovnih kadrov.

Pri delu na vodilnih delovnih mestih, kakršna je opravljal kolega Pavle, pa vedno pride do različnih mnenj in stališč, pojavljajo se razni nesporazumi in zamere. Pavle je znal take situacije življenjsko reševati.

Pavle Tolar je bil delaven, skromen in pošten delavec, pa tudi dober tovariš. Imel je razumevanje za svoje sodelavce in nenehno skrbel za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev. Rezultati so vidni ob primerjavi stanja območja preje in danes.

Dobrega tovariša in sodelavca bomo vsi ohranili v lepem spominu, zeleni gorenjski gozdovi pa so mu lahko hvaležni za vse njegove napore, ki jih je nesebično vlagal v izboljšanje in sodobni razvoj.

nje za vsa dela gozdne proizvodnje. Največ pa je delal pri žičnicah. Njegov »famozni« 3 BV je neumorno »vlekel« kubike iz pobočij na cesto več kot desetletje. Bila so leta, ko je bilo teh kubikov tudi preko štiri tisoč. Pri delu je bil odgovoren in vesten, saj stroji, s katerimi je opravljal, skoraj niso imeli okvar. V dolgoletni delovni dobi je bil večkrat izvoljen v samoupravne organe, kjer je tvorno sodeloval. Ob odhodu v zasluženi pokoj mu želimo predvsem zdravja ter še mnogo srečnih in zadovoljnih let.

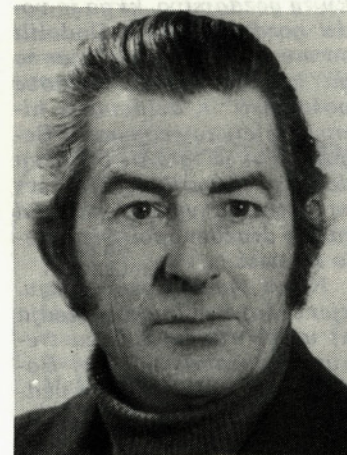
Metka Bohinc

Rodila se je 16. 1. 1938 na Srednji Dobravi pri Kropi. Na gozdno upravo — sedanjko temeljno organizacijo gozdarstvo Pokljuka se je zaposlila v letu 1962, vendar je bila zaposlena že preje pri gradbeni grupi Gozdnega gospodarstva Bled. V temeljni organizaciji je združevala dela in naloge knjigovodje osebnega dohodka. Vzporedno s krčenjem »režije« se ji je tudi delo dodeljevalo tako kot preostalim sodelavkam. Pri svojem delu je bila vestna in prizadevna ter zanesljiva. Večkrat je bila članica samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij, kjer je s svojo izkušnostjo in preudarnostjo plodno sodelovala.

Ob odhodu v pokoj ji želimo predvsem zdravja ter še mnogo srečnih let in zadovoljnih trenutkov v krogu svojih vnučkov.

Anton Černe

Rodil se je 31. 7. 1931 v »deželi Kranjski, ki nima lepšega kraja...«. Svojo življenjsko pot je začel in končal kot gozdar pri gozdni upravi Pokljuka, današnji temeljni organizaciji Pokljuka. Kot logar se je zaposlil in bil dodeljen leta 1959 na Rudno polje za pomočnika revirnega vodje.

Zaradi potrebe dela je večkrat menjal revirje in tu-

di delovna mesta. Nekaj let je bil tudi merilec na kamionih. Tu si je poškodoval in nato zlomil nogo tako, da je težko hodil po neravnem terenu.

Zadnja leta je združeval dela in naloge pomočnika tehnika na mehaniziranem lesnem skladišču Rečica. Poleg poškodovane noge je bil tudi na splošno precej zdravstveno oslabljen. Zadnja leta je večkrat iskal zdravniško pomoč. Invalidska komisija je ugotovila, da njegovo zdravstveno stanje ne prenese naporov gozdarskega dela ter ga invalidsko upokojila.

V pokoju mu želimo predvsem zdravja ter mnogo srečnih let.

Lojzka Jekler

Rojena je bila 12. 2. 1934 na Koprivniku. Na gozdni upravi Pokljuka se je zaposlila v letu 1967 kot kuharica. Delo je opravljala na raznih revirjih, največ pa je bila na revirju Mežakla. Življenjski in delovni pogoji so bili težki, včasih tudi po dva meseca ni videla »dolne«. Delavni dan pa se je navadno začel z nočjo in končal z nočjo, zraven pa še pikre pripombe »abonentov«. Dostikrat si je morala poleg številnega članstva sama nasekati drva. Z izgradnjo delovnega centra na Rečici so se delovni kakor tudi življenjski pogoji izboljševali. Žal je te pogoje Lojzka malo časa koristila. Poleti nas je zapustila in odšla v pokoj.

Želimo ji predvsem zdravja in mnogo srečnih let.

Ante Lončarević

Rojen je bil 19. 9. 1933 v kraju Mičija pri Turjaku, občina Bosanska Gradiška. V temeljni organizaciji gozdarstvo Pokljuka se je zaposlil maja 1971 kot sekač. Pri svojem delu je bil marljiv in vesten, predvsem pa natančen. Res da njegova »preseganja« odstotkov niso bila tako visoka, vendar je bil sečni red vedno narejen, veje gladko obžagane ter koreničnik obdelan.

Bil je bolj tihe in mirne narave. Težko gozdno delo in vremenski pogoji so načeli njegovo zdravje, ki mu je začelo pešati, da ni več mogel opravljati sekaškega dela.

Po daljši bolniški odsotnosti ga je invalidska komisija v septembru upokojila.

V rodni Bosni mu v pokoju želimo čim več zdravja in zadovoljstva v krogu svoje družine.

(Nadaljevanje na 12. strani)

V pokoj so odšli

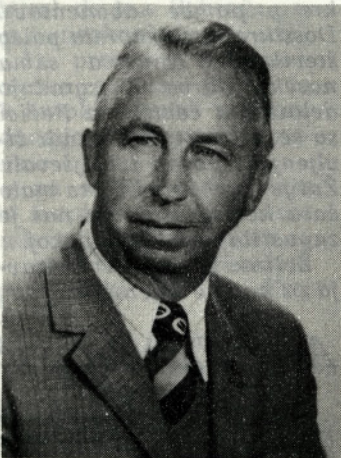
(Nadaljevanje z 11. strani)

Jože Mulej

Rodil se je 22. 8. 1927 na Selu pri Bledu. V delovni organizaciji Gozdnega gospodarstva Bled se je zaposlil januarja 1963 leta kot gozdarski tehnik. Razporejen je bil na delovno mesto revirnega vodje revirja Boh. Bela. Področje revirja je bilo komunikacijsko skoraj zaprto. Takrat se je bolj obrabljala guma na čevljih kot pa danes na avtomobilih. Izvrševanje planskih obveznosti je bilo pogojeno z večjim naporom in daljšim delavnikom. Po odhodu revirnega vodje Mrzli studenec na drugo delovno mesto, je prevzel to mesto on. Nekaj let je uspešno vodil revir, na kar je bil razporejen na skladišče Rečica kot vodja. Svojemu delu je bil predan, bil je vesten in zanesljiv. Bil je aktiven tudi v samoupravnih in družbenopolitičnih organizacijah.

V zasluženem pokoju mu želimo zdravja in zadovoljstva ter še mnogo srečnih let.

Jože Podlogar

Rojen je bil 16. 3. 1928 na Mokrcu pri Ljubljani. Življenjska pot ga je zanesla na Gorenjsko, kjer se je posvetil gozdarskemu poklicu. Na gozdno upravo Pokljuka je prišel novembra 1951 leta.

Dolga leta je bil revirni vodja Mrzlega studenca, takrat najbolj zahtevnega in odgovornega revirja uprave Pokljuka. Pri delu je bil natančen, pošten, prizadeven in tudi strog. Pri svojih sodelavcih je vzbujal zaupanje in spoštovanje. Zaradi vseh teh lastnosti, poleg marljivosti in širokega obzorja znanja, je bil prerazporejen na dela in naloge vodje priprave proizvodnje gošpodarske enote Pokljuka. Vse dolgoletne izkušnje dela na Pokljuki so mu omogočile uspešno vodenje gošpodarske enote. Skoraj 40-let-

no njegovo delo je vtakano po vseh oddelkih Pokljuke. Tako kot danes prikazujemo Pokljuko številnim strokovnim ali priložnostnim obiskovalcem, lahko s ponosom poudarimo tudi njegove zasluge. Podlogar je bil tudi velik samoupravljalec in družbenopolitični delavec ne samo v podjetju temveč tudi izven njega. S svojim tvornim sodelovanjem je pomagal reševati mnoge nastale probleme.

Jože — starosta poključkih gozdarjev odhaja v več kot zaslužen pokoj. Gozdovi Pokljuke bodo pogrešali svojega gojitelja in varuha ter mu bodo ob vsakokratnem obisku šumeli v pozdrav. Mi pa mu zaželimo še veliko zdravih in srečnih let v krogu svoje družine ter polno zadovoljnih trenutkov ob snidenju s Pokljuko.

Temeljna organizacija gozdarstvo Pokljuka se vsem rednim letošnjim upokojencem še enkrat zahvaljuje za njihovo delo ter doprinos za boljši jutri te temeljne organizacije kakor tudi delovne organizacije GG Bled.

TOZD GOZDARSTVO
POKLJUKA

V pokoj je odšel tudi

Jože Medja logar

Rojen je bil 26. 8. 1929 v Jereki. Po končani osnovni šoli v Srednji vasi je 1948. leta odšel v dveletno nižjo gozdarsko šolo v Kromberk pri Novi Gorici in jo uspešno končal. Po vojaščini se je 1952. leta zaposlil pri takratnem okrajnem ljudskem odboru v Radovljici na odseku za gozdarstvo, ki ga je vodil gozdar Geršak. Dodelili so mu revir Begunje, kjer so ga krajani zaradi njegove poštenosti in delavnosti hitro sprejeli za svojega. V Begunjah si je zgradil prijazen dom in ustvaril družino ter se z veliko vnemo vključil tudi v družbenopolitično delo na vasi.

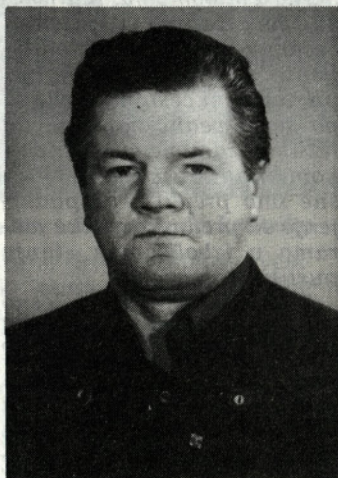
Kljub predanosti kraju, kjer sedaj živi in dela, Medja ni uspel nikoli, tudi za trenutek, pozabiti na svoj Bohinj, kjer so in bodo za vedno ostale njegove rodne korenine.

V delovni dobi je Medja doživljal podobno kot drugi logarji takrat številne reorganizacije, menjavala so se imena firme in šefov. Bili so to časi burnega razvoja gozdarske stroke in zahtevalo se je vedno več šol, česar pa Jože ob delu in družini kljub prirojeni trmi in vztrajnosti ni bil v stanju dohitevati. V pokoj je odšel kot merilec lesa pri kamionski odpremi.

Jože, ob odhodu v pokoj se ti zahvaljujemo za pošteno in vestno delo v revirju Begunje in ti želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Andrej Arih

Jože Božič, logar

Rodil se je 25. 4. 1930 na Mlaki v Podgori. Po končani osnovni šoli v Begunjah je 1948. leta odšel v dveletno nižjo gozdarsko šolo najprej v Postojno, nato pa v Kromberk pri Novi Gorici in se kot logar 1950. leta zaposlil v Jelendolu na gozdni upravi Tržič. Po odsluženju vojaščine je 1952. leta prišel na GG Bled, najprej na jeseniško območje, od 1954. leta dalje pa se je ustalil v revirju Brezje in ostal tu vse do upokojitve spomladi letos.

Božič spada v generacijo gozdarjev, ki je morala po šolanju s skromno prakso in teoretično osnovo takoj pričeti izvrševati dodeljene obsežne in zahtevne planske naloge na terenu. Pri tem je Jože v polni meri s pridom izrabljal svojo kmečko iznajdljivost in prirojen čut za naravne procese v gozdu. Revir Brezje je prehodil po dolgem in po čez in z odkaznim kladivom pomagal po svojih močeh oblikovati kmečki gozd po strokovnih načelih in s poslušom do lastnikov gozdov.

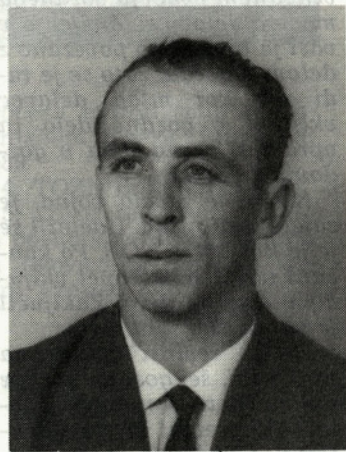
Božič je tudi iz generacije gozdarjev, ki je v svoji delovni dobi doživela največ gozdnogospodarskih reorganizacij, pri čemer je le redkim uspelo hkrati tudi osebnostno strokovno in delovno napredovanje, veliko pa jih je ob zahtevi družbe po vedno večji strokovnosti kadrov postopoma drselo od revirnih vodij na manj zahtevne naloge pomočnikov revirnih vodij in končno na nivo merilcev pri kamionski odpremi lesa. Njihova občasna zagrenjenost v medsebojnih odnosih v kolektivu je spričo tega razumljiva. Ta resnica je spremljala tudi Božiča kljub temu, da je s poiskom šolanja ob delu na sred-

nji gozdarski šoli skušal ujeti korak s časom.

No ja, Joža, sedaj je, kar je, mi se ti za vse, kar si dobrega storil za naše gozdove, iskreno zahvaljujemo in ti želimo v pokoju še veliko zdravih in zadovoljnih let.

Andrej ARIH

Marjan Potočnik -Skavar

Ko sem prišel k njemu na dom po tem-le opravi, je iz drobnih suhih okroglic zbiral skupaj krmišče za divjad.

»Zima se bliža, zima,« je bolj v pozdrav kot razlog za svoje početje zinil v brk. Ko je pribil še zadnjo palico v jasli, sva sedla.

»Skavar, letos so te invalidsko upokojili. V hrbtu te krvi, v nogi te boleče peče. Je hudo?« Vprašal sem ga kar tako, saj sem vedel, da je z zdravjem vse po starem.

»Ko bi vsaj slabše ne bilo. Dokler človek še kaj postori, pozablja na drugo.«

Pa mi je pripovedoval o sebi, jaz pa sem ga poslušal in pripravil zapis o njegovi pripovedi.

Marjan Potočnik se je rodil 8. 12. 1936. leta na Brezjah. S »šihantom« je začel v Verigi, 1. 4. 1965 pa je prišel na GG Bled. »Tod je najdlje opravljal delo sekača. Njegovi izdelki so bili vsakomur vzel natančnosti: nizki panji, mojstrska obdelava koreničnika, vzorno klesčanje in natančno prežagovanje. Po nesrečnem urezu z motorno žago je bilo njegove sečnje konec kot tudi vseh drugih del, kjer je uporabljal žago.

Delal je na gojenju z ročnim orodjem: žel, čistil mladje, sadil, premazoval in gnojil. Zadnje leto pa je z veliko vnemo in natančnostjo praznil lončke in zapisoval višine ujetih lubadarjev v lovnihih pasteh.

Potem pa je na jesen prišlo vse staro, že zdavnaj nabrano, za njim. Obiskoval je zdravnike in njih komisije.

(Nadaljevanje na 13. strani)

V pokoj so odšli

(Nadaljevanje z 12. strani)

Potem so ga pa letos, ob začetku septembra, invalidsko upokojili.

Danes pa Marjan najraje sname s klina staro šibrenico, pokliče svojega lovskega terierja in odideta v bližnji gozd. Vračata se pozno, ker želita vedno dolgo ostati v njem.

Skavar, neštetokrat še pojdi tja in se znova vračaj, pa cimpraj preže lovcev in krmišča divjadi. Pa pri nas se bo še tudi dobilo kakšno lahko delo, če ga boš hotel sprejeti.

Nikolaj Lapuh

Minka Hribar

Rodila se je v Jereki nad Boh. Bistrico 8. 9. 1938.

Zaposlila se je 6. 2. 1956 pri gozdni upravi v Bohinju.

Vseh 35 let je delala na deloviščih: lesno skladišče in delavski center.

Delo v skladišču je bilo zelo naporno, saj je bilo bolj primerno za moške, toda morala se je preživljati. Nakladala je vagone, maklala, cepila drva, balirala seno, kidala sneg in podobno. Od leta 1979 pa do upokojitve je bila čistilka v delavskem centru.

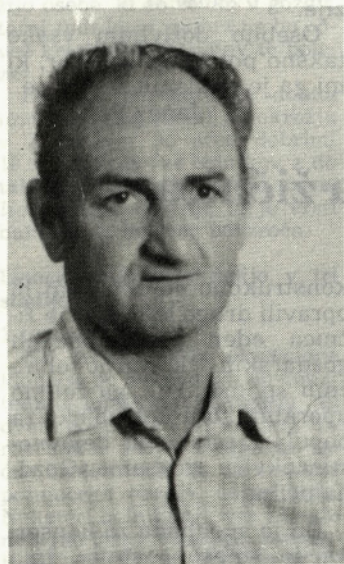
Vsa ta leta je bila razpeta med delom v službi in delom na kmetiji.

Upokožitev jo je razbremenila.

Ob slovesu ji želimo zdravja in počitka ter čim več lepih trenutkov v življenju.

Tončka Rozman

Franc Štesel

Rodil se je prekmurskemu kmetu v vaši Grad 19. 7. 1935. Domačija ni mogla preživljati vseh otrok, zato se je že s 15. leti odpravil v svet »s trebuhom za kruhom«.

Želja po zaposlitvi ga je pripeljala v Bohinjsko kot mno-ge Prekmurce. Pri gozdni upravi se je zaposlil 10. 4. 1957.

Še danes se spominja, da je začel delati na Martinčku v odd. 104. Rojaki so ga sprejeli v svojo skupino. Pravi, da mu sprva ni bilo lahko, saj so ga krepko učili »golcati«, kar se mu je poznalo tudi pozneje.

Pretežni del svoje delovne dobe je delal na poseku, kar mu je navrglo kar nekaj benificiranih let.

Marsikatero »pikro« je rekel vodilnim, seveda pa ni bilo posledic, ker so bili njegovi delovni uspehi nadpovprečni. Znan je bil po presejanju norm prav do upokojitve.

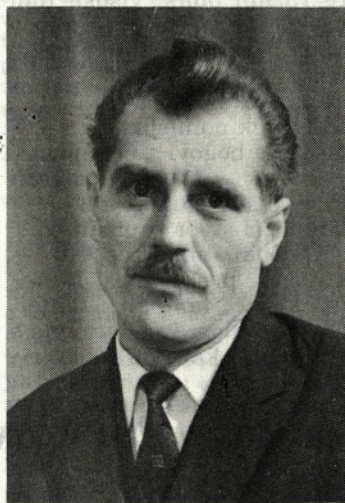
Vsi napori, katerim so izpostavljeni gozdni delavci, niso načeli njegovega zdravja.

V letu 1973 ga je podjetje poslalo za 3 mesece na delo v švicarske gozdove. Že takrat se je prepračal, kaj pomeni osebni dohodek v trdni valuti. Sklenil je, da bo po upokojitvi odšel na delo v Švico. Sklep je že uresničil aprila 1989.

Vsi mu želimo zdravja in zadovoljstva ob sadovih njegovega dela.

Tončka Rozman

Ernest Škerlak

Rojen 25. 6. 1934 v Šulnicah v Prekmurju.

Možnost zaposlitve v domačem kraju ni bilo. Za delom je odšel že leta 1948 prav do Bačke in Baranje in ker je bil dohodek skromen, se je težko preživljal. Delo je iskal še dalje in končno našel boljši kos kruha pri gozdni upravi v Boh. Bistrici. Zaposlil se je 1960 leta.

Sprva je bil nakladalec kamionov. Od 1966 do 1968 je tri mesece v letu hodil v šolo za kvalificiranega gozdnega delavca in jo tudi uspešno opravil.

Nekaj let je bil na poseku, ko pa je opravil izpit za traktorista je delal na spravilu lesa s traktorji.

Imel je možnost zaposlitve na LIP — Tovarna Bohinj, toda predpostavljeno so ga pregovorili, saj je bil priden in vesten delavec in kot tak potreben podjetju. Ostal je zvest firmi, ki mu je sprva nudila delo.

Naporno delo v gozdu, vremenske nepravilnosti in hude zime so mu načele zdravje. Težko je pričakal dan, ko se je lahko upokojil.

Celoten kolektiv mu želi še veliko zadovoljnih let življenja ob zakonski družici.

Tončka Rozman

Ludvik Zupan

Zupan Ludvik je zagledal luč sveta 24. 8. 1930 na Gorjušah. Otroštvo in mladost je preživel v idilični gorski vasi pod Triglavom in je že v tem obdobju občutil tegobe druge svetovne vojne. Pri GG Bled v »gradbeni« se je zaposlil 2. 7. 1964 in je neprekinjeno delal pri nas polnih 25 let do zaslužene upokojitve 3. 5. 1989. Vseskozi je opravljal delovodska dela pri nizkih in visokih gradnjah pri GG Bled. V večkratnih odkritih razgovorih je Ludvik znal na svojevsten način pričarati vse povojno

delo gradbene pri GG Bled. Za Ludvikom je prehojena dolga pot različnih načinov dela. Dobro se ga vsi spominjamo kot »letečega Ludvika«, ko je z motorjem prekrizal območje GG Bled po dolgem in počez. Takratni ročni način izgradnje gozdnih prometnic z ogromnim številom delavcev, ki so bivali na terenu, je zahteval tudi svojevrstno organizacijo dela, kjer je delovodja pokrival več gradbišč. To so bila leta, ko je bilo treba delati na terenu po ves dan in ki so ostala Ludviku v najlepšem spominu. Prehojeno 25-letno obdobje vedno novih spreminjanj načinov dela, ko smo od skupine 15 do 20 delavcev prešli le na 2 do 3 delavce pri izkopih hribine pri gradnji gozdnih cest, je tudi Ludviku pustilo precej posledic. Skupaj smo doživeli veliko veselih in nekoliko manj veselih dogodkov. Ludvik je poleg delavnosti znal pričarati tudi veselo razpoloženje s šegavimi domisljicami, še posebno prijetno pa je zadonela njegova »frajtonarica«. Vsi se zahvaljujemo Ludviku za vestno opravljeno delo in želimo, da bi nas večkrat obiskal in nam pomagal s svojimi dolgoletnimi izkušnjami pri premagovanju težav pri vsakodnevnem delu.

Andrej Klinar

Jubilejne nagrade 1989

23. novembra 1989 je Konferenca osnovnih organizacij GG Bled organizirala proslavo v počastitev Dneva republike s kulturnim programom učencev osnovne šole Bled. Po kulturnem programu sta predsednik sveta

delovne organizacije in predsednik Konference osnovnih organizacij sindikata podelila priznanja delavcem za 10, 20 in 30 let dela in delavcem, ki so v letu 1989 odšli v pokoj.

Jubilanti

za 10 let

Bizilj Alenka
Budkovič Alojz
Hušič Ismet
Jensterle Drago
Lukežič Marjan
Meglič Stanko
Osenčič Sašo
Pejić Anica
Šemrl Janez
Vertelj Branko
Vidic Albert

za 20 let

Biščević Hamdija
Bučić Ilija
Bučić Luka
Hajdarević Ramo
Hribar Ljudmila
Kocjanc Janez
Mužan Jožef
Polanc Anton
Stare Franc
Stare Jože
Torkar Janko
Vidic Tadej

za 30 let

Ahačič Marjan
Cvijić Dušan
Čelik Milena
Golob Emil
Kovač Anton
Petković Djurdaj
Pretnar Gabrijela
Ravnik Janez
Robič Boris
Špenko Bogdan
Urbanc Jože
Urh Andrej
Zupan Ivan

Strokovna ekskurzija DIT — letos v Grčijo

Skupina triintridesetih oseb, šestindvajset članov DIT gozdarstva Bled in šest drugih iz temeljnih organizacij GG Bled, je pod vodstvom prof. dr. Sonje Horvat-Maroltove, letos v dneh od 27. novembra do 1. decembra, izvedla strokovno ekskurzijo v severni del Grčije.

Do skopskega letališča in nazaj do Brnika smo potovali z letalom, po sami Grčiji pa smo premagovali razdalje z avtobusom.

Namen ekskurzije je bil predvsem strokovni; spoznati to deželo v **gozdarskem** smislu.

Na Solunski gozdarski fakulteti nas je sprejel prof. dr. Smiris, ki nas je spremljal en dan, 29. in 30. novembra pa nas je spremljal njegov asistent. Samo ekskurzijo v Grčiji je odobril in organiziral prof. dr. Spiros Dafis.

Grčija spada med gorate dežele. Gozdovi v Grčiji zavzemajo 1.958.000 ha (15 % površine) in tako Grčija spada med dežele v Evropi, ki imajo najmanjši delež gozdov.

Od gozdov je 30 % visokih (semenskega porekla), 17 % srednjih (semenskega in panjastega porekla), 53 % pa je nizkih — panjastih gozdov. Če prištejemo gozdomom še grmišča, je gozdnatost Grčije 19 %-na.

Gozdove razvrščajo v štiri vegetacijske pasove:

1. Gorski pas — 18,3 %

jelka	225.000 ha
črni bor	
in monika	130.000 ha
rdeči bor	
in smreka	13.000 ha

skupaj 368.000 ha

2. Sred. stopnja — 20,3 %

alepski bor	300.000 ha
trdi bori	90.000 ha
ciprese	7.500 ha

skupaj 397.500 ha

3. Vegetacijska stopnja listopadnih listavcev — 47,7 %

hrastovi gozdovi	660.000 ha
bukovi gozdovi	190.000 ha
kostanjevi gozdovi	28.000 ha
ostali listavci	58.000 ha

skupaj 936.000 ha

4. Vegetacijski pas zimzelenih listavcev — 13,7 %

razni hrasti, lovor 256.500 ha

Podnebje v Grčiji je zaradi gorstev, ki se vlečejo v smeri SZ—JV, zelo pestro. Prevladujejo dokaj mrzle zime, topla, vroča in suha poletja.

Grški gozdovi proizvedejo letno 4 milijone m³ letne mase, od tega je le 300 tisoč (7,5 %) hlodovine, ostalo so drva. Letna potreba po hlodovini se ceni na 700 tisoč

m³. Gozdovi pokrivajo le 30 % potreb po lesni masi.

Grki se močno zavedajo pomena splošno koristnih funkcij gozda, zadrževanje meteornih padavin, filtriranje vode. V Grčiji že nastaja problem pitne vode. Da bi čim boljše izkoristili odtok meteornih voda, želijo s srednjeročnimi programi povečati delež gozdov za 20 %. Tega dela so se lotili načrtno in sistematično; ureditev paš, delna prepoved paš, razmejitev površin gozd in pašnik, ogozdovanje, melioracije, urejanje hudourniških območij. Skratka, Grki so se lotili zelo načrtno, smotno urejati in rabiti prostor.

Moram poudariti, da je grška poljedelska površina zelo vzorno obdelana. Nobena njiva ni zapuščena, kar lahko pri nas opazimo od Gevelije do Pokljuke.

Kompleksi tisočerihi sadik oljčnih nasadov krasijo doline in pobočja.

Mi smo si ogledali gozdove Taxiarchis na Halkidiki. Solunska fakulteta je dobila leta 1934 v upravljanje del državnih gozdov, tukaj njihova posest obsega 3.920 ha. To so predvsem listnati gozdovi; glavne domače drevesne vrste so: sladun, puhasti hrast, graden, mesijska bukev, kostanj, od eksot pa črni bor, bruzijski bor, primorski bor, Pinus maritima. Ti gozdovi imajo 10 do 15 m³ prirastka na ha.

Zanimivo je njihovo gospodarjenje s panjastimi gozdovi. Postopoma z indirektno premeno spreminjajo te gozdove v visoki gozd. Indirektne premene se poslužujejo predvsem zaradi trajne funkcije gozda pri zadrževanju meteornih voda. Pa tudi trajen donos na sleherni površini ima izreden pomen. Panjaste kostanjeve gozdove negujejo takoj, pustijo tri do štiri najlepše poganjke, panj odrežejo čim nižje, da je čim večja izbojna moč. Kostanjevega raka na srečo še ne poznajo. Les iz teh panjastih gozdov uporabijo v glavnem kot vinogradniško kolje in v sadovnjakih. Obhodnje v teh panjastih kostanjevih gozdovih znašajo 26 do 30 let. Iz gospodarskega stališča so ti panjasti gozdovi zelo rentabilni.

29. novembra smo si ogledali gozdne združbe Abietum borisii (Borisova jelka), ki ležijo v osrednjem delu gorovja Pindos. V primerjavi z našimi gozdovi so to gozdovi slabših kvalit, vejnat, krajših višin; kar pa je najpomembnejše, so ti gozdovi zdravi in vitalni, le omela, kot zajedalec, je močno pri-

sotna.

Ustavili smo se na točki, kjer je tudi IUFRO kongres imel svoje postajališče.

Ti gozdovi ležijo od 1100 do 1700 nadmorske višine. Fakulteta ima tu posest v izmeri 2500 ha. Povprečna lesna zaloga na ha je 234 SV.

Tu prevladujejo mrzle zime, relativno topla in suha poletja, padavin je 1530 mm, v vegetacijski dobi pa le 258 mm. V februarju je povprečna temperatura 8°C, povprečna relativna zračnost je 72 % (te podatke navajam zaradi primerjave z našimi gozdovi).

Geološka podlaga pa so apnenci, peščenjaki, škriļjanci.

Dela v gozdu se vršijo pretežno ročno, glavno pravilno sredstvo je mula, les obelijo v gozdu s sekiro. Morda pa so tudi zaradi tega (njihove primitivne tehnologije) njihovi gozdovi zdravi.

S ponosom in zahvalo lahko zapišem: bili smo gostje grške gozdarske Solunske fakultete. Darovali so nam čas, spremstvo in dva kosila za 35 oseb.

Ko človek potuje po tako čudoviti deželi kot je Grčija, se napaja ob naravnih in kulturno-zgodovinskih lepota. Ogledali smo si Meteoro — naravno znamenitost. Peščeni stebri in peščene gore raznih oblik, visoke tudi preko 100 m, se dvigujejo v nebo in pozdravljajo obiskovalce.

Tam je tako lepo, da človek pomisli, da so se bogovi z Olimpa

poigrali in med sabo tekmovali kdo lepši stvor zapustil bo.

Ogledali smo si Delfi — antično preročišče. Danes Apolonov tempelj, teater, bojni stadion, vse zgrajeno s sklesanih kamnitih blokov,

Zadnja Pantzova žičnica v Soteski

Letošnjo pomlad smo opravili nekaj nujnih vzdrževalnih in ureditvenih del na spodnji postaji Pantzove žičnice v Blatnem grabnu, ki ima rojstno letnico 1882. Stanje je bilo tako žalostno, da je bila tik pred propadom. Prekrili smo jugovzhodno stran strehe, za katero je leta 1974 zmanjkalo šinkeljnov, medtem, ko je ostale strehe prekril Tehnični muzej Slovenije.

Ob tej priložnosti smo raziskali traso žičnice in našli edini preostali voziček, ki je sedaj na spodnji postaji. Nekaj del, ki bodo zavarovala

govori o bogati zanimivi preteklosti te dežele.

Ko človek zapuša tako deželo kot je Grčija, se nehote pokloni narodu, ki mu je uspelo kljub težkim stoletnim bojem s tujimi narodi (Rimljani, Turki) ostati na svoji zemlji, ohraniti svojo kulturo, besedo, pesem. Grki so Turke izgnali iz svoje dežele šele leta 1912. Človek se nehote pokloni možem kot je Filip Makedonski, Aleksander Veliki. Okostje Filipa Makedonskega smo videli v Narodnem muzeju v Solunu. Človek se pokloni grški glasbi, ki je nežna in globoka, da ti dušo omamlja in oplaja.

Osebnost pa sem se poklonil tudi pastirjem, ki spremljajo trope ovac že tisočletja po grški zemlji, ki so izvor, pa še danes velik doprinos življenja v tem sredozemskem pasu.

Nazadnje se zahvaljujem prof. dr. Sonji Horvat-Maroltovi za pripravo, organizacijo in vodenje te ekskurzije. Njej se moramo zahvaliti, da je ta ekskurzija sploh bila. Zahvaljujemo se za njeno strokovno in kulturno poslanstvo, ki ga prenaša s polno mero prizadevnosti na svoje kolege v gozdarski praksi.

Ekskurzija je bila naporena, ker je bila vpeta v zelo kratek čas. Vsako dejanje v življenju je odraz, produkt, funkcija **hotenja, energije in časa**. Nekaterim možem je na tej ekskurziji zmanjkovalo energije, nekaterim pa so se v tako eksotični deželi, kot je Grčija, porodila drugačna hotenja, kot jih je nudil program strokovne ekskurzije.

Osebnost doživljam vsako takšno potovanje kot dar, ki mi ga je poklonilo življenje.

Janez Petkoš

konstrukcijo objekta, naj bi opravili drugo leto. Ker je žičnica eden pomembnejših gozdarskih kulturno-tehničnih spomenikov, ga želimo uporabiti tudi kot objekt za popularizacijo naše dejavnosti v okviru programa »Gozdna učilna«.

Da je spodbuda za konservacijo »meso postala«, ima največ zaslug Tehnični muzej Slovenije in kustos ing. Vilman. Sredstva je prispevalo Združenje gozdarskih organizacij SRS, največ pa naše podjetje.

Ivan Veber

Naše počitniške kapacitete v letu 1989

Spet je ena poletna počitniška sezona za nami, ki je bila to leto uspešnejša od prejšnjih, saj smo bogatejši za dva apartmaja v Barbarigi ter enega v Zdravilišču Atomske toplice v Podčetrtku.

Kljub dodatnim kapacitetam in vse večjim podražitvam v sezoni so bile vse počitniške zmogljivosti polno zasedene.

Počitniški dom v Piranu je bil tako kot vsako leto odprt že 21. junija, sezono pa smo zaključili 19. septembra. Dom je bil zaseden 90 dni s skupnim številom nočitev 2022. Ob tem ne smemo pozabiti na osebje počitniškega doma v Piranu. Dom je bil dobro obiskan tudi zaradi dobre kuhinje in prijaznega osebja. Po mnenju vseh go-

stov zasluži osebje tega doma posebno pohvalo.

V počitniških prikolicah je bilo 31 družin, v apartmajih v Barbarigi pa je letovalo 16 družin. Z bivanjem v apartmajih so bili nekateri zadovoljni bolj, drugi manj. Gostje so imeli pripombe le na nedograjene objekte v okolici (trgovina in drugo), na neurejenost plaže in pomanjkanje infrastrukturnih objektov. To bo v prihodnjih letih po zagotovitvi tamkajšnjih turističnih delavcev zagotovito urejeno.

Apartma v Zdravilišču Atomske toplice v Podčetrtku je polno zaseden od 19. maja dalje. Vsi, ki so preživeli dopust ali so se le za nekaj dni odločili za zdravilišče, so bili zelo zadovoljni. Nekateri so se ponovno pri-

javili, da si v zdravilišču pripravijo svoje zdravje, ki ga vsak dan bolj potrebujemo pri vsakodnevnih delovnih naporih. Zdravilišče nudi preventivne zdravstvene programe za 7, 10 in 14 dni, prav tako programe za aktivni oddih in večdnevne turistične programe.

Prijave za Zdravilišče v Atomskih toplicah sprejema v splošno kadrovskem sektorju Milena Černe (tel. 77-361).

Dneve je možno poljubno izbirati. V zdravilišču lahko preživite od enega do štirinajst dni, kot najbolj ustreza vašemu zdravstvenemu stanju in seveda vašim finančnim možnostim.

Cena za december za apartma je 530.000 din/dan

— ne glede na število oseb. V apartmaju so tri postelje. Na recepciji poravnate še stroške kopanja in turistično takso. Za kopanje imamo polovično ceno, ker smo sovlagatelji novega bazena, ki je še v gradnji. Cena za kopanje v decembru je bila 40.000 din/dan, to je za dopoldansko in popoldansko kopanje. Morebitno odpoved iz opravičljivih razlogov je potrebno sporočiti 10 dni pred pričetkom bivanja.

Kolikor sami ne bomo zapolnili terminov, moramo ponuditi proste termine zdravilišču. Zato je zaželeno, da čim več naših delavcev koristi ugodnosti, ki nam jih ponuja apartma v Zdravilišču Atomske toplice.

Milena Černe

Klopi — prenašalci lymske borelioze

dr. Franc Strle, Infekcijska klinika v Ljubljani

Klopi prenašajo številne bolezni. Najbolj pomembni pri nas sta klopni meningoencefalitis in lymska borelijoza. Virusni meningoencefalitis poznamo v Sloveniji že desetletja. Lymsko borelijozo pa šele zadnjih nekaj let. Čeprav je lymska borelijoza pogosta, so jo do nedavnega celo v zdravniških krogih bolj slabo poznali. Ker se največkrat okužijo osebe, ki so veliko v gozdu, torej *tudi lovci*, najbrž ne bo odveč kratka predstavitev te bolezni.

Lymska borelijoza je dobila ime lyme (izg. lajm) po okrožju v ZDA, kjer so pred dobrimi 10 leti odkrili več bolnikov z do takrat neznano boleznijo, *borelijoza pa po boreliji*, to je vrsti bakterij, ki bolezen povzročajo.

Lymsko borelijozo delijo v tri stadije

1. zgodnji stadij

Na mestu vboda okuženega klope se po nekaj dneh do nekaj tednih (običajno po tednu ali dveh) pojavi na koži rdečina. Ta rdečina se širi, v sredini pa začne bledeti, tako da dobi obliko potujočega obroča, ki se veča. Nekateri bolniki pri tem nimajo nobenih težav, druge pa prizadeti del srbi ali peče. Večkrat se zelo slabo počutijo, so utrujeni, imajo glavobole, bolečine v mišicah ali sklepah, lahko tudi vročino. Težave so praviloma spremenljive: nekaj dni do hude, nato dva do tri dni blage ali jih celo ni, pa spet izrazite. Večkrat je videti, kot bi si jih bolniki izmišljali.

Spremembe na koži in morebitne dodatne težave trajajo največkrat nekaj tednov, nato pa tudi brez zdravljenja izginejo. pri nekaterih ljudeh je bolezen s tem ozdravljena, pri drugih pa se le pritaji.

2. stadij

Če bolezen v 1. stadiju ne zdravimo, lahko pride v nekaj tednih ali mesecih (že v času kožnih sprememb, večkrat pa, ko so te že izginile) do okvar živčevja ali srca. Glavobolom se pogosto pridružijo hude bolečine v vratu, rokah ali nogah. Bolniki večkrat tožijo, da imajo občutek, kot bi jih v prsnem košu ali okrog pasu stiskal neviden, širok pas, ki je posebno močno zategnjen ponoči. Zelo slabo spijo, so razdražljivi, živčni, domačini in znancem, pa tudi samim sebi odveč, večkrat se zdijo psihično spremenjeni. Razmeroma pogosto nastopi ohromitev obraznih živcev, precej redkeje pa pride do oslabelosti moči v mišicah rok ali nog in celo do ohromitev.

Srce ni tako pogosto prizadeto kot živčevje. Spremembe so praviloma prehodne in le izjemoma težke.

Po piku klopa

Če se pojavi nekaj dni do nekaj tednov po piku na koži rdečina, ki se širi, nato pa začne na sredini bledeti, je treba obiskati zdravnika. Rdečine, ki se pojavijo na koži takoj po piku oziroma v prvih 24 urah, niso v zvezi z lymsko borelijozo. Zdravnik bo predpisal zdravila (antibiotike), pri hujših težavah pa napotil bolnika k ustreznemu speciali-

stu ali v ambulantno za borelijske infekcije na Infekcijski kliniki v Ljubljani.

3. pozni stadij

Mesece do leta po začetku okužbe se lahko razvije vnetje sklepov. Začetek je pogosto nenaden: bolnik se zbudi z oteklino kolonom. Največkrat so prizadeti veliki sklepi (kolena, gležnji, komolci...), ki pogosto močno otečejo, lahko pa nastopijo le bolečine brez oteklina. Oteklina po nekaj dneh ali tednih izginejo, vendar se kasneje spet pojavijo.

Poznamo pa tudi pozne nevrološke okvare s težavami, ki so podobne tistim pri multipli sklerozi, in tudi pozne kožne okvare.

Bolezen ima zelo raznolik potek in le redko ima bolnik vse opisane spremembe.

Zdravljenje je zgodaj, v 1. stadiju, razmeroma enostavno in učinkovito. Z antibiotiki, ki jih bolniki jemljejo v obliki tablet ali kapsul doma, spremembe na koži hitro izginejo in, kar je še pomembnejše, z veliko verjetnostjo preprečimo kasnejše, hujše oblike bolezni.

Bolniki z 2. ali 3. stadijem bolezni morajo dobivati antibiotike v žilo in morajo najmanj nekaj dni ostati v bolnišnici. Čim dlje bolezen traja, slabši so uspehi zdravljenja.

Lymska borelijoza je razširjena po precejšnjem delu Evrope in tudi Slovenija je okuženo območje. Število registriranih bolnikov iz leta v leto narašča. Od leta 1986 je lymska borelijoza med boleznimi, ki jih prenašajo klopi, najbolj pogosta.

Ljudje se danes pravzaprav že večkrat sprašujejo, ali naj sploh še odhajajo v gozd. Gibanje v svežem, zdravem okolju gozda človeka sprosti, pomiri in mu da novih psihičnih ter fizičnih moči. Zadrževanje v gozdu je za zdravje tako koristno, da odtehta nevarnost, ki jo pomenijo klopi. Poleg tega je verjetno veliko bolj nevarna vožnja z avtom do gozda, kot čas, ki ga nato prebijemo v gozdu. Lymske borelioze ne moremo povsem zanesljivo preprečiti, možnost, da bi jo dobili, pa lahko zmanjšamo.

Ukrepi

Za preprečevanje pikov klopop

Klopov je največ na obrobju gozdov in v listnatih gozdovih z mnogimi podrastmi. Marsikateremu piku bi se dalo izogniti, če ne bi po nepotrebnem rinili skozi goste grmičevje. Pomembna je obleka; dolge hlače, srajca z dolgimi, zapetimi rokavi in primerne obutev do neke mere varujejo pred klopi. Svetla oblačila imajo to prednost, da klope na njih lažje opazimo.

Kemična sredstva (npr. autan) niso povsem zanesljiva, delujejo razmeroma kratek čas in so verjetno (zlasti pri pogosti uporabi) škodljiva.

Ob piku klopa

Čim dlje je inficirani klop prisesan, večja je verjetnost za okužbo, zato je pomembno, da se pregledamo čim prej po vrnitvi iz gozda in da klope čim prej odstranimo. Seveda ne pikajo le odrasli klopi, ki jih je razmeroma lahko odkriti, marveč tudi mlajše razvojne oblike klopov, ki so zelo majhne in jih ljudje pogosto zgrešijo.

Ko klope najdemo, ga namahemo z oljem ali alkoholom in čez nekaj minut previdno izvlečemo. pomembno je, da odstranimo tudi klopovo glavo.

Zima brez snega tudi v Bohinju

Kratka analiza našega glasila Preseki

Če že zaradi drugega ne, je prav, da se v letošnjem letu spomnimo, da pomeni ta pričujoča številka četrstoletni jubilej izhajanja PRESEKOV. Januarja 1984 smo obeležili dvajsetletnico in spremenili format našega glasila. Kakor se je krčilo število delavcev našega podjetja, tako smo zmanjševali število izdaj našega nekdanjega dvomesečnika. Na zadnji seji uredniškega odbora je bilo dogovorjeno, da napravimo analizo Presekov.

V zadnjih petih letih je izšlo 13 števil Presekov. Dvanajst je analiziranih, trinajsto pa imate pred seboj.

V letu 1985 so izšle 4 številke glasila,

v letu 1986 so izšle 4 številke glasila,

v letu 1987 sta izšli 2 številki glasila,

v letu 1988 sta izšli 2 številki glasila in

v letošnjem letu pa pričujoča, edina številka.

Neupoštevaje letošnjo številko sem naštel 215 originalnih prispevkov in 134 fotografij. Po vsebini sem jih razdelil na teme:

— samoupravna: 32 prispevkov (organiziranost, volitve, priznanja),

— poslovodna: 37 prispevkov (plani, obračuni, kadri, finance),

— strokovna: 62 prispevkov (pojavi v gozdu, novosti, DIT),

— ekološka: 13 prispevkov (vplivi na okolje),

— varstvo pri delu in izobraževanje: 10 prispevkov,

— literarna: 4 prispevki,

— ostalo: 57 prispevkov (uredniška poročila, rekreacija, zgodovina, jubilarji, disciplinske zadeve in drugo).

Teme je včasih težko ločiti. Izbral sem jih glede na pomen za življenje in delo delavcev našega podjetja. Več kot očitno pa je, da so pisi samo iz vrst strokovnih delavcev — uradnikov. Zato je največ strokovne teme. Mislim pa, da nam primanjkuje razvojne teme v smislu pogleda v prihodnost. Primanjkuje prispevkov s področja inovativnosti in nagrajevanja po delu. Urednik je konec leta 1986 ugotavljal, da piše v glasilo le trideset članov kolektiva. Vemo pa tudi, da je pisana beseda plačana po žaljivo nizki ceni. Dokaz so stroški, ki za honorarje dosegajo le nekaj odstotkov. Zastonjsko delo pa kot vemo, nima ugleda.

Pripravljamo se za vstop v Evropo 92, ki naj bo po podobi informativna družba. Mogoče bomo našli drugo rešitev?

Ivan Veber

SLOVENSKI GOZDARJI NA STROKOVNI EKSKURZIJI V ZR NEMČIJI

**Čas: 6.—14. maj, prevozno
sredstvo: avtobus**

Na povabilo Združenja gozdarjev iz Severnega Porinja in Vestfalije sta Biotehniška fakulteta in Splošno združenje gozdarstva Slovenije organizirala strokovno ekskurzijo 16 slovenskih gozdarjev v njihovo deželo. Izdredno bogat program so pripravili njihovi vodilni gozdarji s prislovnično natančnostjo, presenetljivo gostoljubnostjo in spoštovanjem do slovenskega gozdarstva na čelu z vodjem ekskurzije dr. Dušanom Mlinškom.

V razgovoru so vsi po vrsti pohvalili naše rezultate in odlično počutje ob njihovi ekskurziji v Sloveniji pred dvema leti. O tej ekskurziji so pripravili celo katalog fotografij in kratka poročila o obiskanih objektih in o razgovorih z nami. Povedali so nam, da je njihovo združenje gozdarjev zelo aktivno in organizira ekskurzije praktično po vsem svetu.

Splošni podatki o deželi Nordrhein Westfalen in njenih gozdovih

Nordrhein Westfalen leži na severozahodu ZR Nemčije in ima površino 3,384.000 ha, od tega 880.000 ha gozdov. Na prebivalca ob 26 % gozdnosti tako odpade le 527 m², povprečje za ZRN pa je 1200 m². V posameznih območjih so razlike v gozdnosti: Düsseldorf in München imata 16 % gozda, Detmold 22 % in Köln 28 %, največ pa bolj gorat Arnsberg 42 %. Nizka gozdnost je posebej v bazenu Bonn — Köln — Düsseldorf — Dortmund s 16 milijoni prebivalcev, kar daje gozdovom še poseben splošno koristen pomen. Povrhu je to bazen z 90 % zalog rjavega premoga v državi z velikimi dnevnimi kopi in dolgoročno perspektivo, da bodo še krčili gozdove.

Lastništva gozdov:

67 % zasebnih gozdov (največ v ZRN)
18 % gozdovi družb, komunalni gozdovi
13 % deželnih gozdov
2 % zveznih — državnih gozdov

Tudi tu v zasebni posesti prevladujejo majhne in zelo majhne posesti. 99 % lastnikov ima do 50 ha posesti. Trajno rentabilno gospodarjenje z gozdom je možno s posestjo nad 350 ha. Poprečna gozdna posest je 12 ha.

Po rastiščih imajo gozdove razdeljene na sedem rastišnih okolišev. V povprečni drevesni sestavi je 55 % iglavcev in 45 % listavcev. Starostna struktura gozdov je neugodna, saj zlasti pri iglavcih prevladujejo obsežni mladi sestoji (70 %), posajeni po vojni 1945 do 1965. Pogozdovanja so bila nujna v uničenih gozdovih (po požarih in razstreljevanja) in v preizkoriščenih gozdovih. Proizvodna doba pri iglavcih je 80 do 100 let, pri listavcih pa do 180 na tudi do 300 let. Mlajših listavcev ni dovolj, ker pomlajevanje ni uspelo. Zlasti v zadnjem obdobju je — kljub znatno dražjem pogozdovanju — močan poudarek na listavcih, saj sadijo že do 80 % listavcev. Običajno je sadnja strojna z močnimi (1,20 do 1,50 m) sadikami, vendar preveč v vrstah z eno drevesno vrsto. Naslednja vrsta pa z drugo drevesno vrsto.

Povprečne lesne zaloge so 156 m³/ha, sečnja pa je določena v višini 4,3 m³/ha, vendar je realizacija manjša. Normalne zaloge bi bile 195 do 200 m³/ha.

Med drevesnimi vrstami prevladujejo: smreka s 40 %, bor ima le 10 %, ostali iglavci 5 %. Bukev je druga najmočnejša vrsta z 19 %, nato je hrast s 14 %, ostalih listavcev je 12 %.

Razmerja med funkcijami gozdov

Pri funkcijah gozdov tako kot drugje v svetu ni stalnega ravnotežja med njimi, ampak sta se s časom prebili v ospredje varovalna in rekreacijska funkcija, čeprav se povpraševanje po lesu ne zmanjšuje, saj se gozdovi v svetu močno krčijo. Gozdarji si znatno prizadevajo za osveščanje prebivalstva o pomenu splošno koristnih funkcij gozda. V posebnih publikacijah, ki jih uporabljajo vse politične stranke, v poljudni obliki na jedrnat način informirajo javnost o splošnem ekološkem pomenu gozda in pomenu trajnega strokovnega gospodarjenja.

Že od leta 1979 kartirajo funkcije gozdov. Na 43 % površine sta varovalna in rekreacijska funkcija tako poudarjeni, da je gospodarjenje znatno ali odločilno prilagojeno tem funkcijam. V gozdovih z naravnim izgledom in potrebno opremo je površina posebej namenjena rekreaciji in to na 150.000 ha površine (13 % površine). Gozdovi poleg tega tvorijo preko 50 % površine narodnih parkov.

Na 21 % površine ima gozd vodnogospodarski pomen, ki pa z pomanjkanjem pitne vode še naprej narašča. Posebne klimatske funkcije ima 5 % gozdov.

Prav poseben pomen pa dobiva gozd za čiščenje zraka. S svojo veliko površino listov prevzema del škodljivih snovi, vendar samo do določene mere. Ugotovili so, da kar 19 % gozda zasluži posebno zaščito, predvsem zaradi zaščite pred emisijami v okolju. S povečevanjem obremenitve pa so ravno ti gozdovi tudi najbolj ogroženi.

Poleg splošno varovalnega pomena gozda za tvorbo tal je s kartiranjem ugotovljeno še posebej 15 000 ha gozdov, ki imajo izrecno vlogo zaščite pred vodno erozijo in vetrom. To so tako imenovani »talnovarovalni gozdovi« (2 %).

Neposredni gospodarski pomen gozda utemeljujejo takole:

- kapitalna vrednost gozdov je 20 milijard DEM (ali 12.500 DEM na ha);
- tržna vrednost 2,7 milijona m³ lesa je 200 do 250 milijonov DEM letno;
- ca. 150 000 lastnikov ima gozd za tekoči vir dohodkov ali »hranilnico«;
- samo gozd zagotavlja okoli 2000 delovnih mest (lesna predelava in trgovina nista všteti);
- večina gozdnih obratov ima relativno majhne površine in ne dosegajo trajno zadovoljivih dohodkov. Tudi večje obrate hromi znano dejstvo, da so dohodki od lesa odvisni od trga, torej od zunanjih vplivov, sečnja pa je omejena, ker morajo biti gozdovi gospodarjeni na trajni osnovi. Stroški gospodarjenja se povečujejo bolj kot doprinašajo prirastki in tehnološki razvoj.

Delo v proizvodnji opravljajo lastniki in najeti delavci. Za združenja lastnikov so dela v lastnem gozdu posebej stimulirana.

Večina posesti ima izgube. Primer leto 1986:

- državni gozdovi — 115 DEM/ha
- gozdovi korporacij — 55 DEM/ha
- zasebni gozdovi — 17 DEM/ha

Prihodek se deli približno na tretjine:

32 % dobi lastnik, 30 % na vlaganje v gozd, 31 % vzame gozdna uprava, ostalo gre za razne stimulacije. Nesporno je pogoj za uspešnost produkcija debelega lesa in stabilni sestoji. Cene lesa so rahlo naraščale od leta 1975 do 1981, po 1982 stalno padajo posebej pri smreki, ker jo manj uporabljajo v gradbeništvu.

Industrijska predelava v deželi s 116 000 delovnimi mesti potrebuje dodatno še 50 % količin lesa za okoli 800 lesnopredelovalnih obratov, 43 celuloznih tovarn in 221 tovarn za izdelavo papirja. Še bolj neugodna je

bilanca pri potrebah prebivalstva. Domača proizvodnja lesa krije komaj petino potreb po lesu.

Evropa 1992 bo še kako pomembna za nas s proizvodno sposobnostjo naših gozdov.

Organizacija gozdarstva in zakonodaja

Najvišja gozdarska oblast je ministrstvo za okolje, prostorsko planiranje in kmetijstvo. Kot deželna pooblaščenca predstavljata naslednji nivo ddirektorja kmetijskih gozdarskih zbornic v Porenju in Westfaliji. V deželi je nato na nižjem nivoju 45 gozdarskih uradov (uprave) s površino od 848 do 41098 ha gozdov (Forstamt). Gozdne uprave so razdeljene na revirje, skupaj jih je 322, s povprečno 800 do 2500 ha (Försterei, Forstbetriebsbezirk). Gozdne uprave so organizirane pestro, prilagojeno lastništvu. Državni obrati so urejeni tam, kjer je več javne posesti. Pri prevladujoči zasebni posesti so organizirani obrati kmetijskih zbornic. Obrati — uradi so organizirani tudi v korporacijah in v združenjih kmetov, ki imajo lasten strokovni personal (v 15 občinah). Samostojnih zasebnih gozdnih posesti je okoli 50, med njimi knezi in grofi z do 12.000 ha gozdov. Njihovo racionalno organiziranost pokaže primer posestva s 25.000 ha, z 10 revirji, ki pa ima skupaj z delavci zaposlenih le 60 ljudi. Zaposluje pa tudi tri akademsko izobražene strokovnjake (doktorji znanosti).

Na splošno velja za organiziranost in kadre, da je ekipa po številu zelo racionalna, od katere pa se zahteva visoka stopnja usposobljenosti. Zgodovina od leta 1900 dalje pove, da je bilo gozdarstvo prej priključeno kmetijstvu in njihovim 16 zbornicam, ki so skrbele predvsem za kmetijstvo. Tudi gozdni revirji so znani šele po letu 1936.

Takratne zbornice so premalo skrbele tudi za državne in komunalne gozdove. Zakon iz leta 1969 je enotneje uredil gospodarjenje z gozdom, saj gozdne uprave skrbijo za izboljšanje gozdov ne glede na lastništvo. Zelo raznoliko lastništvo in njihove posebnosti vlada s premišljenimi ukrepi usmerja k skupnim ciljem. Nemogoče je z demagoškimi, zgodovini in tradiciji dežele tujimi koncepti, vsiljevati združevanje lastništva. Enotnejša pravila in strokovne osnove za gospodarjenje pa ne pomenijo šablone. Lastniki spoznavajo, da brez pomoči gozdarjev ne gre. Dežela posebej podpira združevanja kmetov (s tem posesti) s subvencijami. Poučno za nas, saj nismo znali razviti modela združevanja drobne posesti na tradiciji in po meri naših ljudi.

Zakonodaja sicer v ZRN ni enotna. Vsaka dežela ima svoj zakon o gozdovih, povrhu pa še zvezni zakon in za Berlin še poseben zakon.

Zakoni nalagajo deželni gozdni upravi naslednje naloge:

- ohranjanje in večanje gozdnih sestojev, zagotavljanje splošno koristnih funkcij, oskrba lastnikov in njihovih združenj z nasveti in vodenjem obrata, nadzor nad obnovo, krčitvami, zaporami in varstvom gozdov, sodelovanje pri oblikovanju krajine, zagotavljanje vloge gozda pri planiranju, konkretno gospodarjenje z državnimi in komunalnimi gozdovi, pospeševanje šolstva in mladinskih gozdarskih domov. Tudi na nižjem nivoju je podobna kombinacija nalog v vseh gozdovih ne glede na lastništvo. Ali nismo podobno že bili organizirani pri nas in bomo najbrž spet?

O prodaji lesa v razmerah tržnega gospodarjenja le nekaj ugotovitev:

O prodaji lesa v razmerah tržnega gospodarjenja le nekaj ugotovitev:

- od 2,2 milijona m³ prodanega lesa organizirajo gozdarji iz zasebnih gozdov 1,25 milijona m³. Na prostovoljnih odločitvah lastniki iščejo najboljšega kupca preko gozdarja.

— Gozdarji imajo vodeno racionalno organizacijo informacij in posebne skupine za delo z zasebnimi goz-

(Nadaljevanje na 18. strani)

darji. V organizaciji in znanju je torej prednost pred tržno stihijo in špekulanti.

Še besedo o urejanju gozdov oziroma načrtovanju, ki je pri nas zakonsko obvezno. Pri njih načrtovanje ni obvezno, a morajo imeti urejene gozdove zaradi obdavčenja. Osnova za obdavčenje je boniteta tal in sestoja oziroma potencialni dohodek. Poseben nadzor nad gospodarjenjem zasebnih gozdov deloma nadomešča načrtovanje, lastniki pa ob smotrni stimulaciji sami poiščejo pomoč pri gozdarjih. Bogata pa je tradicija pri načrtovanju v državnih, komunalnih gozdovih in v večjih zasebnih posestih (knezi, grofje). Kolikor smo imeli priliko videti načrt za gospodarjenje v državnih gozdovih bi veljalo poudariti naslednje:

- dolgoročne osnove so izdelane za 20 let, aktualni programi sečnje, gojenja, varstva pa za 10 let. Podrobnega načrtovanja ne prakticirajo.

Zanimivo je bilo njihovo mnenje o računalniški obdelavi. Pravijo, da imajo že četrto generacijo računalnikov pa se še vedno spopadajo z »otroškimi« boleznimi. Osebne računalnike uporabljajo že tudi revirni gozdarji.

Jamstvo za uspešno delo so kadri

Že pogled na listo naših gostiteljev, njihov neposreden nastop in znanje sta nas prepričala, da je v deželi gozdarstvo v rokah visoko usposobljenih gozdarjev. Vsi vodje uprav so bili v prvi vrsti najboljši strokovnjaki, med njimi tudi z nazivi doktorja znanosti. Podobno je bilo na drugih nivojih.

Kakšne so zahteve za doseg posameznih za nas zanimivih profilov:

- revirni gozdarji: po maturi na 10-letni osnovni šoli, 2 leti strokovne šole in 2 leti višje šole, 1 do 2 leti uveljavljanja v revirju po končanem enoletnem pripravništvu in izpitu. Predsednik komisije je sam podminister. V praksi prevzame revirni gozdar svoj relativno majhen revir (800 do 2500 ha) v starosti med 28 do 35 let. V revirju je potem relativno svoboden pri vodenju, a v celoti odgovoren za revir.

- Veliko pozornost posvečajo šolanju **poklicnih gozdnih delavcev**. Zaradi velikega zanimanja so celo povečali šolske objekte. Poklicno šolanje traja 3 leta — po popolni osnovni šoli (10 let). Učence usposablja v vsestranske delavce z znanjem v pridobivanju lesa (55 % učnih ur), obnovi in gojenju gozdov (25 % ur), gradnji in vzdrževanju prometnic ter druga dela (10 % ur) in nega za rekreacijsko funkcijo in varstvo gozdov (10 % ur). Teoretičnega izobraževanja je do 30 % časa, ostalo je praktično delo. Opravljati morajo izpite in tudi končni izpit.

V praksi delajo v majhnih skupinah na čelu z »gozdarjem«, gozdnim delavcem in pomočniki (pripravniki). Enega najboljših delavcev so nam tudi predstavili. Bil je Slovenec, Savinjecan.

Prag za delo v Evropi 1992 bo torej vse višji. Kako se ji % približati? Predvsem z večjim znanjem, delovnostjo in disciplino.

Financiranje gozdarske dejavnosti iz proračuna dežele

V NRW država sofinancira gozdarstvo, saj je tako predvideno že v zakonu. Gozd ima namreč »splošen narodnogospodarski pomen, vpliva na klimo, čist zrak, pitno vodo, ohranja rodovitnost tal, krajine in ima rekreativno vlogo.« Zato mora biti zagotovljeno strokovno in trajno izvajanje ukrepov za ohranjanje in izboljševanje gozdov. Pomoč države ima različne oblike:

- strokovno svetovanje in vodenje malih in srednjih gozdnih posesti, ki ga upravljajo gozdne uprave. Nasveti, pisne informacije, šolanje in predavanja so za zasebne lastnike brezplačni.

Poleg tega gozdne uprave prevzemajo izvedbo del v zasebnih gozdovih, kjer lastniki plačujejo le lastne stroške uprave. Združenja posestnikov pa imajo pri tem še olajšave. Gozdne uprave vodijo obrate zlasti pri kooperacijskih gozdovih in pri združenjih gozdnih posestnikov, nudijo pa tudi pomoč pri prodaji sortimentov.

- Druga vrsta pomoči je soinvestiranje, in sicer kot spodbuda za gradnjo objektov pomembnih za javnost. Glavni delež sredstev še vedno nosijo lastniki. Podpirajo se:

- zlasti sadnja listavcev in nega, sanacijski ukrepi proti umiranju gozdov, gradnja prometnic, gozdnoureditvena dela, nakup gozdov, investicije v mehanizacijo in pospešuje se ponovno uvajanje konj za spravilo lesa.

Indirektna pomoč se izkaže v financiranju: pomoč pri odkazovanju,

- kartiranju rastišč za posestnike, gozdarskih raziskav, protipožarnega zavarovanja in ukrepanja, v podpori društvom in organizacijam, ki ohranjajo gozdove.

Za nas je posebej poučna stimulacija združevanja gozdnih posestnikov in s tem njihovih posesti. Drobnost posesti, s podporo gozdnih uprav, lastniki združujejo v zadruge, združenja in društva. Deželna vlada taka združenja posebej podpira. Interes je vse večji, saj se je od leta 1973 do 1986 število združenj podvojilo, lastnikov pa je trikrat toliko v združenjih. Nepovezan lastnik ima možnost dobiti le brezplačne nasvete na gozdni upravi.

Skupna vlaganja so od 34 DEM/ha v letu 1981 narasla na 57 DEM/ha, ob tem pa narašča tudi delež indirektnih vlaganj bolj kot direktna pomoč.

Tudi pri nas bi kazalo razmisliti, kako bolj stimulirati medparcelno gospodarjenje in druge vrste nepotrebne razdrobljenosti pri delu v gozdu. Poučna je ugotovitev Nemcev, da večina majhnih posestnikov želi strokovno svetovanje, saj njihova gozdarska izobrazba ne zadostuje.

Janez Košir
(se nadaljuje)

Prekrivanje Pantzove žičnice: Janez Cvetek in Peter Gašperin